

VREG

uw gids op de
energiemarkt

Koning Albert II-laan 20 bus 19
1000 BRUSSEL
www.vreg.be

Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 6 april 2017

met betrekking tot de conceptnota digitale meters

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Bespreking	3
2.1. Algemeen.....	3
2.2. Kosten-batenanalyse 2017	3
2.3. Uitrolmodaliteiten	4
2.4. Architectuur van de slimme meter en het slimme meetsysteem.....	4
2.4.1 Verduidelijking van de gebruikte terminologie en figuren	4
2.4.2 Andere bemerkingsen.....	7
2.5. Functionaliteiten	10
2.6. Submeters	12
2.6.1 Submeters in de conceptnota	12
2.6.2 Technische meetvereisten voor alle submeters met flexibiliteit.....	13
2.6.3 Specifieke categorie: Energiemarkt faciliterende submeter.....	13
2.7. Integratie prosumert in de markt.....	16
2.8. Kosten/financiering	20
2.9. Databeheerder	22
2.10. Datastromen.....	28
3. Conclusie.....	33

1. Inleiding

Op 3 februari 2017 keurde de Vlaamse regering de conceptnota 'Digitale meters: uitrol in Vlaanderen' goed. De VREG werd gevraagd om hierover advies uit te brengen en gaat in op deze vraag gezien de sterke link van dit regelgevingsdossier met zijn bevoegdheden en takenpakket.

In wat volgt bespreekt de VREG een aantal aspecten uit de conceptnota. Als eerste wordt kort ingegaan op de kosten-batenanalyse en de uitrolmodaliteiten. Verder komt ook de voorgestelde architectuur van de slimme meter en het slimme meetsysteem aan bod en geeft de VREG een aantal bezorgdheden met betrekking tot de functionaliteiten mee. Daarna volgt een hoofdstuk in verband met submetering, de compensatieregeling bij prosumenten en worden enkele financiële aspecten toegelicht. Ten slotte eindigt het advies met een aantal bedenkingen in verband met de databeheerder en de datastromen.

Het lijkt de VREG noodzakelijk dat de hieronder geformuleerde opmerkingen worden meegenomen bij de opmaak van het regelgevend kader.

2. Bespreking

2.1. Algemeen

De VREG merkt op dat de conceptnota spreekt van een digitale meter in plaats van een slimme meter. De VREG ziet echter geen reden om het begrip “digitale meter” te introduceren ter vervanging van het begrip “slimme meter”.

In Europese regelgeving spreekt men van “slimme meters” en een “slimme metersysteem” of “intelligent meetsysteem” als elektronisch systeem dat het energieverbruik kan meten, meer informatie levert dan een traditionele meter en data kan doorgeven en ontvangen middels een vorm van elektronische **communicatie**. Daarnaast spreekt men ook over individuele meters die het daadwerkelijke energieverbruik van de eindafnemer nauwkeurig weergeven en informatie geven over de werkelijke tijd van het verbruik. Dat laatste duidt op een elektronische meter, die wordt opgelegd bij metervervanging, nieuwbouw of een ingrijpende renovatie in geval dat de kosten-batenanalyse voor de uitrol van een slimme meter negatief is voor de betrokken lidstaat.

Elke elektronische meter, ook de meest eenvoudige meter met enkel een kWh meterstand op een rollentelwerk, is een digitale meter. De aanwezigheid van een communicatiemiddel dat toelaat de meter op afstand uit te lezen en informatie naar de meter te sturen, en de brede range van informatie die beschikbaar is, maakt van een digitale meter een slimme meter. Het gebruik van het begrip “digitale meter” zou dus verwarring kunnen scheppen (zowel in Europees perspectief als ten opzichte van de reeds aanwezige digitale meters in de distributienetten).

De VREG adviseert bijgevolg om het begrip “slimme meter” te blijven hanteren en geen concept te gebruiken dat minder specifiek is (“digitale meter”).

2.2. Kosten-batenanalyse 2017

Parallel met dit advies bereidt de VREG een actualisatie van de kosten-batenanalyse voor. De VREG is hierbij uitgegaan van de functionaliteiten zoals beschreven in de conceptnota. Er is m.a.w. geen

differentiële analyse gemaakt waarbij verschillende combinaties van functionaliteit werden geanalyseerd op het vlak van maatschappelijke kosten en baten.

De opmerkingen in dit advies met betrekking tot de functionaliteiten werden bijgevolg niet vertaald naar netto contante waarde (NCW), maar er werd enkel een kwalitatieve afweging gemaakt.

2.3. Uitrolmodaliteiten

De uitrolmodaliteiten zoals vermeld in de conceptnota komen overeen met de principes vermeld in ADV-2015-03.

Voor een aantal specifieke bedenkingen inzake de productiemeter verwijzen we naar delen 2.6 en 2.7 van dit advies.

Op vandaag is het zo dat in de situatie waarbij een afnemer schulden maakt en via de procedure ingeschreven in het energiebesluit bij de distributienetbeheerder terecht komt, hij onbepaald beleverd en gefactureerd wordt door de distributienetbeheerder. Er wordt pas een budgetmeter geplaatst als hij bij de netbeheerder ook schulden heeft opgebouwd. Deze regeling waarbij afnemers in eerste instantie zonder budgetmeter beleverd worden, vindt zijn oorsprong in het feit dat er afnemers zijn die bij de netbeheerder terecht komen, maar vrij snel terug naar de commerciële markt gaan. Het onmiddellijk plaatsen van een nieuwe meter (budgetmeter), is dan niet kosten efficiënt. Het nadeel van deze procedure is dat de afnemers bij de distributienetbeheerder opnieuw schulden kunnen opbouwen.

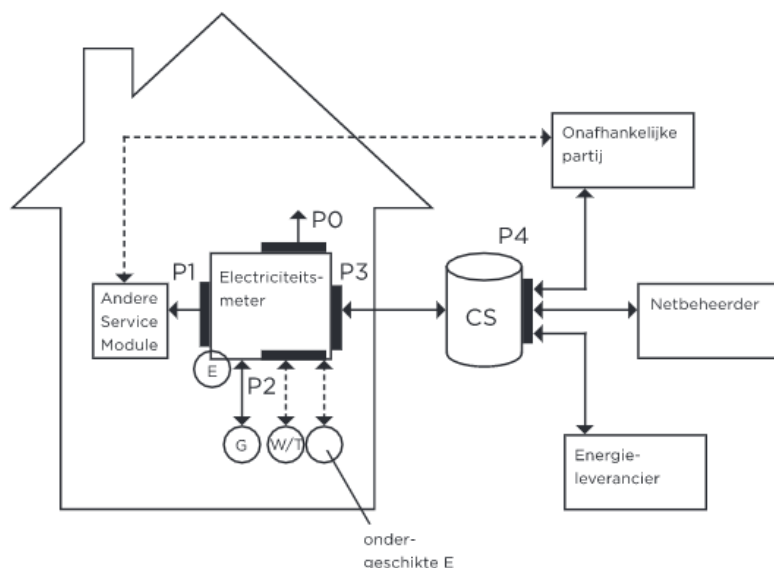
Met de komst van de slimme meter valt de plaatsingskost echter weg aangezien het dezelfde meter zal zijn die zal functioneren als budgetmeter. Wanneer de afnemer vervolgens terug naar de commerciële markt gaat, kan deze meter ook gebruikt worden (budgetmeterfunctie wordt uitgeschakeld). Het lijkt de VREG dan ook opportuun om in de situatie waarbij een afnemer schulden maakt en bij de distributienetbeheerder terecht komt, onmiddellijk een slimme meter in budgetmetermodus te plaatsen, dan wel de budgetmeterfunctie dadelijk terug in te schakelen. Via deze aanpassing van de regelgeving kan enerzijds worden voorkomen dat verder schulden worden opgebouwd en anderzijds zou dit ook toelaten om sneller slimme meters uit te rollen.

2.4. Architectuur van de slimme meter en het slimme meetsysteem

2.4.1 Verduidelijking van de gebruikte terminologie en figuren

In de conceptnota wordt regelmatig verwezen naar de lokale gebruikerspoort (of P1-poort). Daarnaast vermeldt de nota soms ook andere interfaces van de slimme meter. Aangezien beide door elkaar worden gebruikt en figuur 4 waar de architectuur van het slim meetsysteem wordt weergegeven deze concepten niet bevat, zorgt dit voor verwarring en inconsistenties.

De VREG wil daarom in deze paragraaf eerst een overzicht geven van de verschillende interfaces van de slimme meter volgens het Nederlandse DSMR (Dutch Smart Metering Requirements) waarin de term "P1-poort" of "lokale gebruikerspoort" zijn oorsprong vindt.

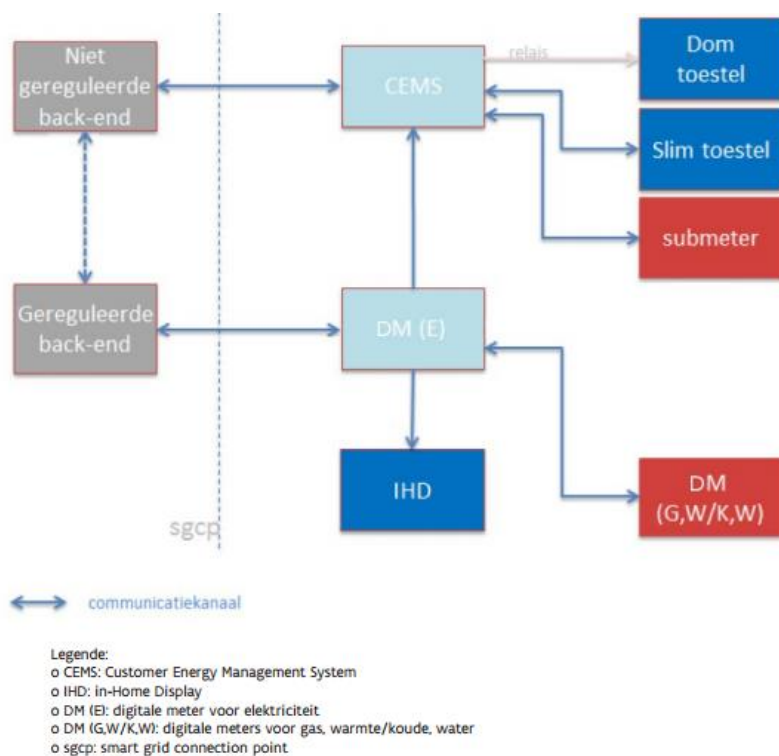
Figuur 1: Interfaces & marktpartijen volgens DSMR bij slimme meters (bron: Handleiding voor slimme meters, Netbeheer Nederland)

De begrippen en afkortingen kunnen als volgt geïnterpreteerd worden:

- Interfaces:
 - P0-poort: Kan door netbeheerder/gewestelijke databeheerder gebruikt worden om **lokaal ter plaatse** gegevens uit de meter te halen
 - P1- poort of “lokale gebruikerspoort”: door het aansluiten van de daarvoor geschikte apparatuur, kan de gebruiker of een door hem aangestelde partij gedetailleerde informatie uit de meter verkrijgen.
 - P2-poort: Aansluiting voor gasmeters of andere meters die werken met het M-Bus protocol
 - P3-poort: Interface waarover de netbeheerder met de meter communiceert, bijvoorbeeld via GPRS
 - P4-poort: Interface waarbij de door de netbeheerder verzamelde data doorgegeven kan worden aan derden. Deze interface zit **niet op de meter zelf**. Het doorgeven van data aan derde partijen is aan strikte voorwaarden gebonden.

- Apparatuur:
 - E: Elektriciteitsmeter
 - G: Gasmeter
 - W/T: Watermeter of thermische meter (warmte)
 - Ondergeschikte E: Ondergeschikte elektriciteitsmeter binnen installatie van gebruiker,
 - CS: Centraal Systeem of systeem van de netbeheerder waarin uitgelezen meter informatie wordt opgeslagen.
 - Andere Service Module: Apparaat dat op de P1 interface wordt aangesloten

In de conceptnota wordt het volgende schema gebruikt voor de architectuur van het slim meetsysteem:

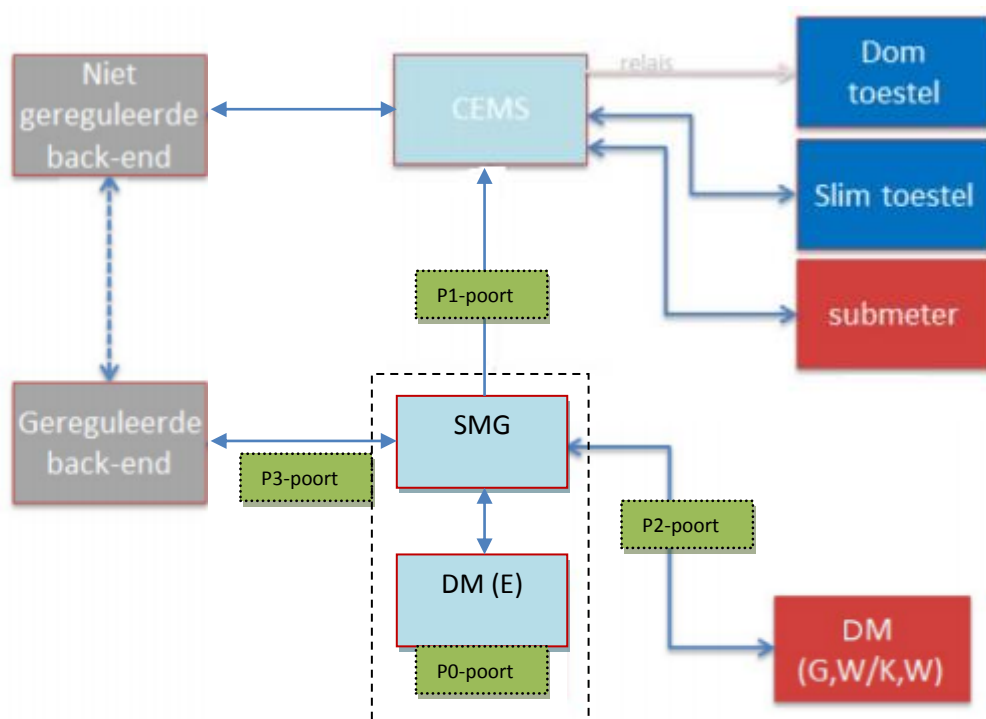

Figuur 2: Architectuur van het slimme meetsysteem volgens figuur 4 van de conceptnota (bron: conceptnota digitale meters)

Deze figuur is een vereenvoudiging van een schema uit de studie “Mogelijke scenario’s voor de uitrol van slimme meters in Vlaanderen” (2016), uitgevoerd door Energyville in opdracht van het Vlaams Energieagentschap. Door de vereenvoudiging geeft de figuur in de conceptnota enkel de kernfunctionaliteit weer, met name het meten van elektriciteit zelf. De Smart Metering Gateway (SMG) ontbreekt, terwijl zowel de tekst als de tabel met functionaliteiten deze module wel voorzien. De SMG is de module die de communicatie van de slimme meter (E) met de organisatie verantwoordelijk voor het uitlezen van de meter (de gewestelijke databeheerder), met de andere meters en met het CEMS¹ verzorgt. Het is dus belangrijk om te benadrukken dat het niet de slimme meter zelf is die communiceert, maar de Smart Metering Gateway communicatie-module.

Indien men de terminologie uit het DSMR model linkt aan de figuur uit de conceptnota, is dit volgens de analyse van de VREG als volgt:

¹ Customer Energy Management System

Figuur 3: Interfaces DSMR toegepast op schema conceptnota (bron: Eigen bewerking van figuur 4 conceptnota)

De P4-poort, waarlangs de communicatie van de gereguleerde back-end met verschillende gemandateerde marktpartijen verloopt, is niet weergegeven in figuur 3. In §2.6 verduidelijkt de VREG dat bepaalde categorieën submeters, zoals de productiemeter, ook beter geconnecteerd zouden worden via de P2-poort (de zogenaamde “Ondergeschikte E” uit figuur 1). Dit laatste op voorwaarde dat, indien gewenst door de netgebruiker, het CEMS ook kan beschikken over deze data.

2.4.2 Andere bemerkingen

Belang van een future proof slimme meter systeem

De conceptnota geeft aan dat een gestandaardiseerde, eenvoudige slimme meter in een geavanceerd, flexibel en uitbreidbaar slim meetsysteem de beste keuze is. De conceptnota stelt dat de ervaring uit het buitenland en uit het proefproject slimme meters leert dat best beroep kan worden gedaan op commercieel bestaande meters en standaarden en geen unieke Vlaamse meter of meetsysteem moet worden ontwikkeld.

De VREG wil echter benadrukken dat het belangrijk is om te beseffen dat de gestandaardiseerde meters, die momenteel in de meeste Europese landen worden uitgerold, qua technologie niet veel verder staan dan de meters die rond het jaar 2000 werden uitgerold en de verbruikers enkel een inzicht kunnen geven in het totaalverbruik van elektriciteit. De meeste CEMS applicaties gaan echter verder en werken op een veel hogere analysefrequentie. Zo kunnen deze applicaties het verbruik van individuele apparaten onderscheiden, zodat men bijvoorbeeld via de smartphone kan zien of thuis de verlichting nog brandt, of de koelkast abnormaal veel verbruikt,... Dit kan enkel onder de voorwaarde dat meetgegevens met een veel hogere frequentie worden gecommuniceerd aan het CEMS dan wat voorgesteld wordt om standaard via de gebruikerspoort (die de informatie sterk ‘verdicht’, dwz aggregaat) van de slimme meter aan te leveren. Door het individuele verbruik van de apparaten op

te volgen, kan men beter energie besparen en flexibele producten ontwikkelen door apparaten slim aan te sturen in combinatie met energieopslag of andere smart home toepassingen.

De basis slimme meter heeft een technische levensduur van 15 jaar, maar de vraag is of de functionaliteiten en de performantie ervan wel voldoende toekomstgericht en “future proof” zijn om relevant te blijven gedurende de komende 15 jaar. Vlaanderens onderzoekscentra en innovatieve bedrijven op het gebied van micro-elektronica hebben toch wel wat meer te bieden dan wat nu op de plank ligt bij de netbeheerders in onze buurlanden. Het is daarom nuttig om ook eens vooruit te kijken naar de meest recente ontwikkelingen, zoals een performante snelle gebruikerspoort die een verbruiksscan mogelijk maakt. De huidige gebruikerspoort waar 1 seconde data wordt verstrekt is daar niet afdoende voor.

In de slimme meter is normaal gezien al een chip set aanwezig die met een veel hogere frequentie (4 tot 8 kHz) meetwaarden beschikbaar kan stellen dan het signaal dat standaard via de gebruikerspoort (P1) naar buiten gebracht wordt. Het zou echter volstaan om een extra poort² te voorzien en de chip set hiermee te verbinden om het ‘ruwe’ signaal naar buiten te brengen. Dit kan aan een bijzonder lage kost³ geïntegreerd worden, maar biedt wel een veel groter potentieel aan nuttige toepassingen dan de huidige gebruikerspoort terug te vinden op de slimme meters in de buurlanden. Het zou de kost van bestaande CEMS toepassingen kunnen verlagen (omdat deze geen eigen meting meer hoeven te bevatten, maar het ruwe signaal uit de slimme meter zullen kunnen benutten) en zou drempelverlagend werken voor de aanvaarding van deze CEMS toepassingen door de klanten, die het eenvoudigweg zouden kunnen inpluggen op de slimme meter. Het zou ook een opportuniteit zijn voor de fabrikanten van CEMS toepassingen in Vlaanderen om op die manier in te kunnen spelen op de slimme meters die in Vlaanderen uitgerold worden.

Ook “Internet of Things”, dat geschikt is om op grote schaal “machine-to-machine” communicatie toe te passen is nu al in beeld. Momenteel is deze technologie al verkrijgbaar bij leveranciers van microchips en grote exploitanten van telecommunicatienetwerken. Deze technologie draagt de belofte in zich een veilig en alomtegenwoordig communicatiemedium te bieden voor meer veeleisende infrastructuur toepassingen waaronder meterbeheer van nutsbedrijven.

De VREG beveelt daarom aan om een bijkomende poort te voorzien in de specificaties van de slimme meter, die toelaat om de ruwe meetdata beschikbaar op de chip set in de slimme meter naar buiten te brengen. Zo kan deze ruwe data, die veel meer relevante toepassingen toelaat dan de data die beschikbaar is op de gebruikerspoort, benut worden door CEMS toepassingen en de drempel voor aanvaarding hiervan door de elektriciteitsafnemers sterk verlaagd worden. Dit zal de slimme meter die in Vlaanderen uitgerold wordt veel toekomstgerichter en relevant voor de afnemers maken dan de slimme meters in andere landen.

Verduidelijken van de functie van de verschillende onderdelen van de SMG

De conceptnota stelt in paragraaf 3.a het volgende:

“De CEMS bekomt actuele energie- en vermogenwaarden quasi real-time via de gebruikerspoort (P1 poort) aangeleverd door de digitale meter. Deze communicatie is éénwegcommunicatie van de digitale meter naar de CEMS. Via de P2 poort kan de digitale meter verbonden worden met andere digitale

² Een hiervoor geschikte en zeer goedkope technologie is de optische S/PDIF poort, zoals terug te vinden in bijvoorbeeld digitale TV toepassingen.

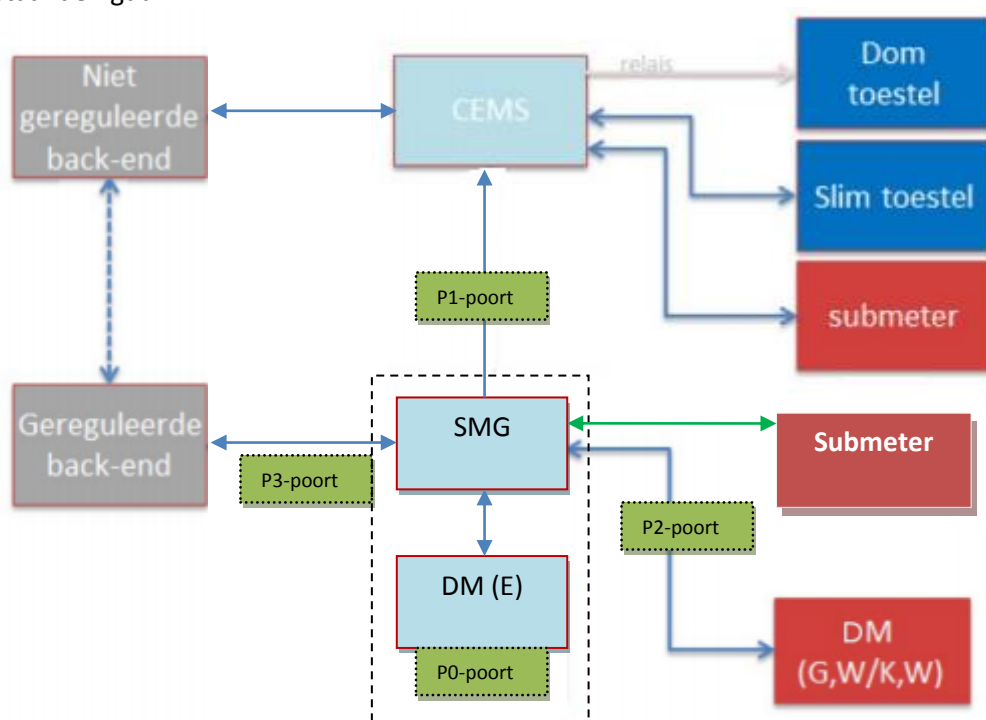
³ Naar schatting hooguit enkele euro's.

meters (SM (G,W/K,W)). Via een Smart Meter Gateway (SMG) kan worden gezorgd voor uitwisseling van meterdata met een in-huis display, energiebeheersysteem of toestel van een technicus (bijvoorbeeld manuele uitlezing van de data). Via diezelfde weg is er ook communicatiefunctionaliteit voor het collecteren van meterdata van de gas-, water-, sub- of productiemeter naar de neutrale databeheerder."

Gelet op figuur 3, wil dit zeggen dat de SMG dient voor de aansluiting van een in-huis display (IHD), een energiebeheersysteem (CEMS) of om een toestel van een technicus op aan te sluiten. De VREG wil er echter op wijzen dat de meest gangbare slimme meters slechts één gebruikerspoort hebben, met name de P1-poort waar de gebruiker applicaties kan op aansluiten zoals de in-huis display of een CEMS. We gaan er echter van uit dat CEMS en in-huis display niet simultaan gebruikt zullen worden. Het is ook niet via deze P1-poort dat de meetdata, nodig voor marktprocessen en netbeheer, worden uitgelezen. Dit gebeurt via de zogenaamde P3-poort vermeld bij figuur 1 in deze nota. Pas nadat de meetgegevens werden uitgelezen en gevalideerd, kan een neutrale databeheerder de data ter beschikking stellen aan die partijen die de netgebruiker heeft aangewezen.

De slimme meters voor gas, warmte/koude en water worden aangesloten op de P2-poort van de meter en volgens de conceptnota verstuurd naar de neutrale databeheerder via de communicatiemodule.

De VREG is van mening dat bepaalde categorieën van submeters, afhankelijk van het type submeteroplossing, ook op de P2-poort aangesloten kunnen worden als de databeheerder de taak heeft om die meters uit te lezen. De VREG denkt hierbij aan submeters op wiens meetgegevens gereguleerde, economische transacties gebaseerd worden zoals voor de berekening van de GSC en WKC bij de productie van groene stroom of voor het meten van flexibiliteit in de elektrische binneninstallaties van de netgebruiker in het kader van de energieoverdracht problematiek. Als er geen sprake is van gereguleerde, economische processen tussen partijen, kan de submeter best worden uitgelezen via de CEMS (zie § 2.6 submeters). Deze redenering wordt weergegeven in onderstaande figuur 4:

Figuur 4: Interfaces DSMR toegepast op schema conceptnota (bron: Eigen bewerking van figuur 4 conceptnota)

Bij de opmaak van het regelgevend kader is het bijgevolg van belang om rekening te houden met bovenstaande opmerkingen. Zo moet het duidelijk zijn welk element met welke “poort” zal communiceren (P1/P2/P3/P4) en via welk kanaal de gegevensuitwisseling zal gebeuren.

De architectuur bij een budgetmeterfunctionaliteit

Als de budgetmeterfunctionaliteit ingeschakeld wordt, zou de communicatie van het saldo niet via de slimme meter verlopen maar via het CEMS. Armoedeverenigingen vragen dat een IHD, met weergave van het verbruikskrediet, gratis wordt aangeboden. Als de distributienetbeheerder, in zijn rol van sociale leverancier, de slimme meter in budgetmetermodus plaatst, is het plaatsen van een CEMS of een IHD een bijkomende kost voor de netgebruiker die al schulden heeft opgebouwd. De VREG is van oordeel dat de informatie over verbruikskrediet best op de slimme meter kan worden weergegeven en via de P1-poort naar een IHD of CEMS (zie 2.5 functionaliteiten) doorgegeven moet kunnen worden.

2.5. Functionaliteiten

De VREG stelt vast dat de opgesomde functionaliteiten uit de conceptnota (tabel p. 10) op een aantal punten onduidelijk zijn en soms ten onrechte verwijzen naar de weerhouden functionaliteiten uit het eerder advies van de VREG (ADV-2015-03).

Functionaliteit 10: Logfile van de communicatie van de meter met de slimme meter operator moet toegankelijk voor de klant

Om privacy redenen zou de meetinrichting voor elektriciteit best bij elke uitwisseling van gegevens door de meteroperator op afstand (via de P3-poort) het tijdstip van de gegevensuitwisseling en de hoeveelheid meterstanden die daarbij zijn uitgewisseld, registreren. De laatste tien registraties zouden in de meetinrichting voor elektriciteit kunnen worden bewaard. Die gegevens zijn lokaal door de netgebruiker of door een door de netgebruiker in te schakelen expert uit te lezen. Dit sluit niet uit dat de netgebruiker voor het uitlezen van de loggegevens een expert en/of bepaalde software nodig heeft die niet op de meetinrichting draait of op andere wijze is meegeleverd door de netbeheerder of leverancier.

Deze functionaliteit, die vooral te maken heeft met privacy, wordt door de VREG aanbevolen. Het hiervoor benodigde geheugen is erg beperkt en de programmering eenvoudig. Bijgevolg is de impact op de kost van de meter uiterst gering.

Functionaliteit 13: Ondersteuning van geavanceerde prijssignalen

Deze functionaliteit wordt ten onrechte aangekruist bij de functionaliteiten geadviseerd door de VREG. De VREG zegt in zijn advies dat de slimme meter de actuele meterstand in kWh en kVArh voor de van het net afgenomen elektriciteit en voor de op het net geïnjecteerde elektriciteit voor de verschillende tariefperiodes moet registreren, weergeven op zijn display en doorsturen via de P1-poort naar het CEMS. De klant moet op de meter en op zijn CEMS of IHD via de gebruikerspoort kunnen zien in welke tariefperiode hij momenteel verbruikt.

De VREG heeft dus niet geadviseerd om geavanceerde prijssignalen via de slimme meter te ondersteunen, maar gaat akkoord met het voorstel uit de conceptnota.

Functionaliteit 15: Ondersteuning budgetmeter

De VREG blijft vragende partij om minimaal een aanduiding van het krediet op het display van de meter te voorzien. Het beperken van de weergave van de informatie over het openstaand krediet tot weergave op het CEMS, in geval van budgetmetermodus, impliceert dat de gebruiker van de budgetmeterfunctionaliteit een CEMS moet aanschaffen of er een aangeboden krijgt van de netbeheerder. Voor mensen in armoede met beperkte middelen en toegang tot digitale toepassingen is dat niet evident. Daarnaast is de koppeling van CEMS en IHD met de meter ook in geval van appartementsgebouwen met meterlokaal in de kelder technisch moeilijk realiseerbaar. Het is dan eenvoudiger om door manueel te scrollen via de toets op de meter, het krediet op het display van de meter zichtbaar te maken gezien de netbeheerder in dat geval ook de leverancier is en de informatie ook via de P1-poort beschikbaar is voor een IHD of het CEMS. Dit betekent wel dat in geval van een gemeenschappelijk meterlokaal in appartementsgebouwen een derde met slechte bedoelingen via een fysieke actie kan bekijken hoeveel krediet een afnemer nog heeft. Evenwel is een slimme meter in budgetmetermodus toch een discretere oplossing dan de huidige budgetmeter.

De distributienetbeheerders hebben bij de consultatie en later bij de opzet van het proefproject deze vraag om krediet op het display van de meter zichtbaar te maken steeds geweigerd. De reden die de netbeheerders aangaven was dat dit niet ondersteund was in het IDIS⁴ protocol. De VREG moet dat tegenspreken gelet op de verkregen informatie van de IDIS associatie, met name dat de gevraagde Prepayment functionaliteit in IDIS Package 2 reeds opgenomen is. Om op het display het krediet weer te geven zouden er verschillende opties mogelijk zijn:

- Consumer Message Text
- Consumer Message Code
- Device ID object

Het lijkt de VREG essentieel dat een klant die beleverd wordt door de distributienetbeheerder, ook al beschikt hij niet over hedendaagse communicatietools of is hij er niet mee vertrouwd, op de meter kan controleren of hij na betaling kan verbruiken.

Gezien het gebrek aan medewerking terzake van de netbeheerders heeft de VREG geen kosteninschatting kunnen maken, maar het is onze overtuiging dat de meerkost voor deze functionaliteit beperkt is.

De VREG ziet dus geen reden om deze functionaliteit niet te voorzien. De VREG beveelt daarom aan om de slimme meter in budgetmetermodus het betaalkrediet te laten weergeven op het display van de slimme meter en ook door te sturen naar de P1-poort zodat het krediet op een IHD of CEMS afgelezen kan worden.

Functionaliteit 18: Als proxy / communicatie-gateway voor andere diensten (EMS (CLS-interface op HAN-poort in Duitsland), submeter, productiemeter, gasmeter, watermeter, gegevens, ...)

De figuur 4 komt niet overeen met de tabel inzake deze functionaliteit. De VREG heeft geadviseerd om gas- en watermeter (eventueel ook warmte- en koudemeter) te laten communiceren via de slimme meter. Dit is ook zo weergegeven op de figuur 4, maar klopt niet met de tabel, waar de communicatie via het CEMS wordt weergegeven.

⁴ IDIS is een vereniging voor smart metering bedrijven die zich inzetten voor het verstrekken van interoperabele producten gebaseerd op open standaarden. IDIS lidmaatschap staat open voor elke rechtspersoon die conformiteit getest IDIS apparatuur. De huidige leden zijn onder andere Elster, Iskraemeco, Itron en Landis + Gyr.

Voor onze visie over de productiemeter en andere submeters verwijzen we verder naar 2.6 en 2.7, waar het gaat over de plaatsing van slimme meters bij prosumënten en submeters voor flexibiliteit.

Spanningskwaliteit

Ook aan de functionaliteit om de kwaliteit van de levering van elektriciteit te registreren en door te sturen naar een IHD gaat men voorbij in de conceptnota. Deze functionaliteit werd geadviseerd door de VREG omdat verbruikers op die manier overspanningen op het net als gevolg van onwettige programmering van PV-omvormers waarbij hogere spanningen worden gegenereerd dan de toegelaten norm (EN 50160), kunnen detecteren.

De VREG adviseert om ook deze functionaliteit op te nemen.

2.6. Submeters

2.6.1 Submeters in de conceptnota

De conceptnota vermeldt submeters op verschillende plaatsen, maar hoofdzakelijk in paragraaf 3.A bij architectuur van het slimme meetstelsel (zie §2.4) en in paragraaf 3.C waar men het volgende stelt:

“Submetering kan een belangrijke rol spelen voor energie-efficiëntiediensten, aparte facturering voor elektrische voertuigen, of vraagsturing. Het beheer van submeters en de meetgegevens wordt overgelaten aan de gebruiker of door hem aangestelde commerciële partijen. Dit laat ruimte om, eventueel in het kader van CEMS, oplossingen op maat van de consument aan te bieden, zonder dat er restricties ontstaan door het betrekken van een gereguleerde instantie. In het kader hiervan zal een gedragscode voor submetering in dit kader worden opgemaakt. Voor het vermarkten van flexibiliteitsdiensten dienen gevalideerde meetgegevens afkomstig van de digitale meter gebruikt te worden die via de (gereguleerde) databeheerder worden aangeboden.”

De VREG leest in deze paragraaf dat het beheer van submeter(s) en submeetgegevens volledig overgelaten wordt aan de commerciële markt en enkel gereguleerd wordt door een gedragscode gelijkaardig aan bijvoorbeeld het consumentenakkoord. Tegelijkertijd mogen voor het vermarkten van flexibiliteitsdiensten enkel gevalideerde meetgegevens afkomstig van de slimme meter zelf gebruikt worden. De VREG concludeert hieruit dat er geen submeters kunnen ingezet worden voor het vermarkten van flexibiliteitsdiensten. Deze stelling is volgens de VREG in tegenspraak met de rest van de conceptnota waar er wordt gesproken over vraagbeheer of opslag via de CEMS. De VREG zet daarom in §2.6.2 en §2.6.3 zijn visie uiteen.

Samengevat kan de VREG de algemene visie van de Vlaamse Regering volgen, met name dat submeters (bijvoorbeeld voor energie-efficiëntie diensten) private meters zijn in de brede betekenis en dat het beheer van submeetgegevens (meetgegevens van submeters) best wordt overgelaten aan de netgebruiker of de door hem aangestelde commerciële partijen, die zich wel aan een gedragscode dienen te houden. Deze visie geldt echter niet wanneer het gaat over (sub)meetgegevens die gebruikt worden voor gereguleerde processen.

2.6.2 Technische meetvereisten voor alle submeters met flexibiliteit

Voor netgebruikers met een groot verbruik (bv. bedrijven) is het mogelijk dat zij de flexibiliteit willen vermarkten van een **deelproces** (bv. een bepaalde installatie). Ook netgebruikers met toestellen die als opslageenheid van elektriciteit kunnen gebruikt worden (bv. elektrisch voertuig of een batterij), zullen misschien slechts dit deel van hun verbruik willen vermarkten voor flexibiliteit. Deze processen zullen bijgevolg gebaseerd zijn op de gegevens die specifiek dat deelproces meten (=submeter).

Omdat er in vele gevallen sprake is van een economische transactie bij flexibiliteit, is de VREG van mening dat alle submeters (zowel privé, als andere) die voor flexibiliteit⁵ gebruikt worden, moeten voldoen aan de technische meetvereisten omtrent nauwkeurigheid en spanning uit de bijlage II van het Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit (TRDE). De netgebruiker moet er zich in zijn contract met een dienstverlener van flexibiliteit (FSP) van kunnen verzekeren dat de meetwaarden op basis waarvan hij een vergoeding ontvangt voor de flexibiliteit voldoen aan een bepaalde technische standaard.

De VREG adviseert dan ook om in de regelgeving te verduidelijken dat submeters voor het vermarkten van flexibiliteitsdiensten moeten voldoen aan de technische meetvereisten uit het TRDE.

2.6.3 Specifieke categorie: Energiemarkt faciliterende submeter

Volgens de VREG zullen in sommige gevallen submeetgegevens afkomstig uit de submeter toch gebruikt moeten worden voor transacties op basis van gereguleerde processen in de energiemarkt, zoals bijvoorbeeld:

- submeetgegevens die gebruikt worden voor het vermarkten van flexibiliteitsdiensten waarbij er sprake is van “Energieoverdracht”
- submeetgegevens van productiemeters die gebruikt worden voor de berekening van het aantal groene stroom- of warmte-krachtcertificaten

De problematiek van **Energieoverdracht** doet zich voor indien de dienstverlener van flexibiliteit niet de leverancier of evenwichtsverantwoordelijke van de distributienetgebruiker is, maar bijvoorbeeld een onafhankelijke aggregator die het extern signaal of het prijssignaal zal sturen om de flexibiliteit te activeren. De activatie van flexibiliteit zal dan een impact hebben op de evenwichtsverantwoordelijke of leverancier zonder dat deze hier zelf een invloed op heeft. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat de evenwichtsverantwoordelijke een onevenwicht in zijn portfolio zal hebben. Dit probleem noemen we dan de problematiek van Energieoverdracht.

Om dit probleem op te lossen heeft de federale regulator een aanpassing van het marktmodel⁶ voorgesteld waarbij een centrale partij (Flexibility Data Manager) een aantal berekeningen uitvoert en deze ter beschikking stelt aan de verschillende geïmpacteerde partijen zodat zij samen een financiële verrekening kunnen uitvoeren om het Energieoverdracht probleem op te lossen. Het is van

⁵ Definitie uit ADV-2016-01: “de wijziging van het profiel van productie, injectie, verbruik of afname van energie in reactie op een extern signaal of lokaal gemeten grootheid – al dan niet via een derde partij - teneinde ofwel een dienst in het energiesysteem te verlenen ofwel een financieel voordeel te verkrijgen” Een extern signaal wordt dan gedefinieerd als “Een activatiesignaal of een dynamisch prijssignaal met als doel Flexibiliteit in het elektriciteitssysteem te veroorzaken”

⁶ Voor een meer in detailbespreking van dit model, alsook voor een motivering verwijzen we naar ADV-2016-01, waar de voor-en nadelen van verschillende marktmodellen voor flexibiliteit met elkaar worden vergeleken en waar de VREG aangeeft akkoord te gaan met de analyse van de CREG

belang dat de meetgegevens (en dus ook submeetgegevens) waarop deze financiële verrekeningen zullen gebaseerd zijn door een neutrale partij behandeld worden. De VREG zal hierover binnenkort een advies uitbrengen waarin onder meer aanbevelingen voor het gewestelijk regelgevend kader inzake databeheer bij flexibiliteit zullen worden geformuleerd.

Het lijkt de VREG aangewezen dat het in deze specifieke gevallen die dienen om de energiemarkt te faciliteren via een gereguleerd proces toch de databeheerder is die submeetgegevens uitleest, valideert en ter beschikking stelt aan de daartoe gemandateerde marktpartijen en niet de CEMS.

Dit is in lijn met wat in de conceptnota werd bepaald, met name dat voor het vermarkten van flexibiliteitsdiensten er gevalideerde meetgegevens uit de slimme meter moeten gebruikt worden. Let wel, de VREG wil echter benadrukken dat voor flexibiliteitsdiensten de gegevens dus **ook** uit een submeter kunnen komen (verbonden aan de slimme meter) en indien er sprake is van "Energieoverdracht" en dat deze specifieke categorie dus toch gereguleerd zou moeten worden omdat er financiële implicaties zijn voor derde partijen. Deze derde partijen kunnen immers de flexibiliteit niet beïnvloeden en bijgevolg is een oplossing noodzakelijk voor een goede marktwerking en om de barrières voor de werking van onafhankelijke aggregatoren weg te werken. Gevalideerde meetgegevens en berekeningen van een onafhankelijke databeheerder zijn hier dus belangrijk.

De VREG stelt voor om submeters waarbij er enerzijds geen energieoverdracht problematiek is en de dienstverlener van flexibiliteit ook de evenwichtsverantwoordelijke en/of leverancier van de distributienetgebruiker is, maar waarbij er anderzijds wel sprake is van een activatie van flexibiliteit op basis van een extern signaal, niet te laten vallen onder de gereguleerde processen. Er zijn wel een aantal bezorgdheden zoals vendor lock-in die ook hier kunnen optreden met de CEMS, maar de VREG wil de (jonge) markt voor flexibiliteit niet overreguleren. Het lijkt de VREG wel noodzakelijk om de ontwikkelingen van nabij op te volgen. Het voorstel van een gedragscode voor submeters lijkt de VREG een goed begin. Op basis daarvan kan de netgebruiker zelf beslissen met welke dienstverlener van flexibiliteit hij wil samenwerken.

De VREG stelt daarom voor in het Energiedecreet een onderscheid te maken tussen private submeters die volledig aan de commerciële markt worden overgelaten en submeters waarvan de submeetgegevens worden gebruikt voor gereguleerde processen zoals voor de twee processen hierboven vermeld. Deze twee processen moeten gereguleerd worden in de technische reglementen en voorschriften. Het verdient ook de voorkeur om een aparte naam of categorie aan deze meters te geven bijvoorbeeld "energiemarkt faciliterende submeter".

Om de submeetgegevens van de energiemarkt faciliterende submeter voor deze specifieke, gereguleerde processen te kunnen uitlezen, moet de databeheerder voorzien in een aantal "submeteringoplossingen" die voldoen aan de bepalingen van de technische reglementen en waaruit de netgebruiker kan kiezen:

- Voor netgebruikers op laagspanning aangesloten met een aansluitingsvermogen < 56 kVA is dit:
 - Ofwel de installatie van een bijkomende slimme meter op het dienstverleningspunt waar de flexibiliteit wordt vermarkt en enkel indien er sprake is van Energieoverdracht.
 - Ofwel de ontwikkeling van een "light" type oplossing of protocol door de meteroperator die verbonden is met de slimme meter op het hoofdpunt.

- Voor alle netgebruikers op het hoogspannings- en middenspannings-elektriciteitsdistributienet en netgebruikers op laagspanning aangesloten met een aansluitingsvermogen ≥ 56 kVA is dit:
 - Ofwel de levering, plaatsing, installatie, bezit en onderhoud van een slimme of klassieke meter door de meteroperator;
 - Ofwel levering door de meteroperator, plaatsing en onderhoud van de meetinrichting door een derde partij volgens de voorschriften van de databeheerder en de bepalingen van de technische reglementen;
 - Ofwel de installatie van een datalogger of een ander apparaat om de meetgegevens te kunnen uitlezen van de private meter die voldoet aan voorschriften van de databeheerder; plaatsing en onderhoud van de submeter door een derde partij, volgens de voorschriften van de databeheerder en de bepalingen van de technische reglementen;
 - Ofwel levering, plaatsing en onderhoud van de submeetinrichting door een derde partij met een IT-oplossing aan te sluiten op de meetinrichting van derde partij, alles volgens de voorschriften van de databeheerder en de bepalingen van de technische reglementen.

De databeheerder zou dus de taak moeten krijgen om ook deze submeters uit te lezen of minstens om deze meetgegevens te ontvangen en te valideren in het kader van een aantal specifieke gereguleerde processen. De databeheerder moet hier dan eventueel in samenwerking met de meteroperator de nodige (technische) specificaties, voorschriften en protocollen voor voorzien op basis van de technische reglementen en goedgekeurd door de regulator. Het ter beschikking stellen, de plaatsing, de activering, de desactivering, het onderhoud en het herstellen van deze submeters enkel voor deze specifiek gereguleerde processen, kan aangeboden worden door de meteroperator. Op die manier wordt een vlotte integratie in de automatische validatie- en verdere databeheersprocessen mogelijk gemaakt.

De visie van de VREG wordt ook bevestigd in de studie van Energyville (2016) in de aanbevelingen voor scenario 2:

“5.2.1.6 Ondersteuning integratie HEB en opslag

[...]

Submetering van productie kan geschieden via een productiemeter welke via een communicatiekanaal (typisch een MB-bus) gevalideerde data aanlevert aan de slimme of aan de CEMS. Wanneer men het principe toepast dat de slimme meter instaat voor alle gevalideerde meetdata is het aangewezen dat deze data via de slimme meter verzameld en naar de databeheerder doorgestuurd wordt. In dit geval wordt deze data ook via de lokale gebruikerspoort van de slimme meter naar de CEMS overgemaakt

[...]

5.2.1.7 Ondersteuning van flexibiliteit

Net als voor de ondersteuning van integratie van hernieuwbare energie en opslag zal de slimme meter actuele meterdata leveren via de lokale gebruikerspoort aan de CEMS zodat deze de gewenste aansturing van de flexibele lasten kan verwezenlijken. [...]

Tenzij vraagstuursignalen als voldoende beschouwd worden voor het toekennen (en belonen) van het deel geleverde flexibiliteit aan een leverancier, is het nodig dat het verbruik van de flexibele lasten via een submeter gemeten worden. Dit kan op dezelfde wijze plaatsvinden als voor submetering van productie (zie 5.2.1.6).“

De VREG maakt hier wel nog de nuance van de problematiek van de energieverdracht.

Concluderend adviseert de VREG om bij de opmaak van het regelgevend kader rekening te houden met het onderscheid in types submeter o.a. door het begrip “energiemarkt faciliterende submeter” te introduceren en hier de specifieke gereguleerde processen aan te koppelen waar de databeheerder wel zou moeten tussenkomen.

Voor de opmerkingen omtrent submeters en de architectuur van het slimme meter systeem verwijzen we naar §2.4.

2.7. Integratie prosumant in de markt

Samenvatting

In de conceptnota wordt dieper ingegaan op een uitrol van de slimme meter bij prosumanten en, gekoppeld aan deze beslissing, nagedacht over de wijze waarop de compensatieregeling verbonden aan de klassieke, terugdraaiende teller kan worden uitgedoofd.

De VREG is het ermee eens dat het verdwijnen van het recht op compensatie, na afloop van een bepaalde periode of vanaf het moment van de plaatsing van een slimme meter, de uitrol van de slimme meters maatschappelijk in een negatief daglicht zal plaatsen. Hij onderschrijft daarom de nood aan maatregelen die het financieel nadelige effect van het wegvallen van het recht op compensatie voor prosumanten geheel of gedeeltelijk wegwerken. Dat wil niet zeggen dat het behoud van de compensatieregeling zoals we die nu kennen, die voortvloeit uit en onlosmakelijk verbonden is met de realiteit dat een meter technisch terugdraait (“terugdraaiende teller”), behouden kan blijven, integendeel zelfs. Anders gesteld, na de invoering van de slimme meter moet er uitgegaan worden van een “financiële compensatie” van prosumanten met een slimme meter, en niet meer van een “technische compensatie” van de afgenomen en geïnjecteerde energie bij prosumanten met een terugdraaiende teller.

De VREG treedt dus het streven bij naar een acceptabele overgangsregeling voor de prosumanten die reeds genieten van de voordelen van de terugdraaiende teller. Logischerwijze moet er dan ook nagedacht worden over een eventuele financiële compensatie voor de nieuwe prosumanten.

De VREG heeft fundamentele vragen bij het in de conceptnota voorgestelde zogenaamde ‘verworven recht op technische compensatie’, begrepen in de zin dat de gevolgen die onlosmakelijk verbonden zijn met de terugdraaiende teller, ook na de invoering van de slimme meters kunnen blijven bestaan, evenals bij het geopperde uitstel tot 2021 om nieuwe prosumanten het voordeel van de technische compensatie te ontfangen. De voorgestelde timing betekent dat het principe van technische compensatie nog gedurende lange tijd blijft bestaan. Naast het feit dat dit volgens de VREG juridisch niet mogelijk is, leidt dit ertoe dat de nefaste gevolgen op het netbeheer en het beheer van de energieportfoliën van de energieleverancier blijven bestaan. Daarnaast heeft dit mogelijk ook een negatieve impact op de ontwikkeling van nieuwe diensten en technologieën en impliceert het bovendien dat verschillende baten verbonden aan de slimme meters tijdelijk niet gerealiseerd kunnen worden. Verderop in deze nota worden de verschillende componenten van de energiefactuur tegen het licht gehouden waarop dit recht op technische compensatie betrekking zou moeten hebben, en wordt uitgelegd waarom dit problematisch is, worden enkele pistes voorgesteld hoe hieraan geredigeerd kan worden, zodanig dat de prosumant geen financieel nadeel leidt door de uitrol van een slimme meter.

De VREG is van mening dat er alleen een slimme meter moet worden geplaatst als de voordelen van die meter binnen een redelijke termijn kunnen worden benut. Hiertoe zou voor prosumenten die beschikken over een slimme meter het principe van technische compensatie moeten stopgezet worden (met financiële compensatiemaatregelen die in de plaats komen) om op die manier de integratie in de markt en de overgang naar een slim net te bewerkstelligen.

Nadelige effecten van de technische compensatieregeling verbonden aan de terugdraaiende teller

Het technisch compenseren van injectie en afname tussen 2 jaarlijkse meteropnames veroorzaakt een aantal ongewenste effecten:

- De compensatieregeling houdt geen rekening met de werkelijke waarde van de zelfgeproduceerde elektriciteit op een bepaald moment of neemt m.a.w. de 'tijds waarde' van de zelfgeproduceerde elektriciteit weg: elke kWh opgewekte elektriciteit die de prosumant niet onmiddellijk zelf verbruikt, wordt kosteloos geïnjecteerd op het distributienet en kan op een willekeurig moment - tussen 2 jaarlijkse meteropnames in - weer van het distributienet worden afgenomen tegen dezelfde prijs;
- De compensatieregeling stimuleert prosumenten niet om een actieve rol op te nemen in de energiemarkt en belemmert zodoende de activering van de vraagzijde;
- De compensatieregeling stimuleert prosumenten niet om gelijktijdigheid van productie en verbruik na te streven of te verhogen en hiertoe eventueel gebruik te maken van nieuwe diensten en technologieën (e.g. opslag- of energiebeheerssystemen). De regeling vertrekt vanuit de veronderstelling dat de opslagcapaciteit van het elektriciteitssysteem onbeperkt en gratis beschikbaar is;
- De compensatieregeling draagt niet bij tot het verhinderen van grootschalige gelijktijdige injectie door decentrale productie op het distributienet en reikt geen oplossingen aan om ongewenste, dure capaciteitsuitbreidingen van dat net te vermijden.
- De compensatieregeling leidt ertoe dat - in zoverre prosumenten niet onderhevig zijn aan kostenreflectieve (in de zin van kostentoe wijzing/allocatie van de kosten) tarieven - niet-prosumenten een buitensporig aandeel van de tarieven moeten dragen. Aangezien de 'prosumenten met terugdraaiende teller' de periodieke nettarieven, met tariefdrager actieve hoeveelheid afgenomen energie, aan hun gecompenseerde afnamehoeveelheid betalen, is hun bijdrage niet evenredig met hun werkelijk gebruik van het net. In de mate dat de afname door de injectie wordt gecompenseerd, worden de eraan verbonden kosten verschoven naar de andere distributienetgebruikers op hetzelfde spanningsniveau wiens reële, bruto afname wel gemeten wordt. Om een einde aan een discriminatoire toestand te stellen, waarbij een bepaalde groep van distributienetgebruikers periodieke tarieven betalen enkel op basis van de gecompenseerde afnamehoeveelheid (uitgedrukt in kWh) terwijl andere groepen van distributienetgebruikers volledig betalen op basis van hun werkelijke afname, voorziet de tariefmethodologie voor de eerste groep van distributienetgebruikers (klantengroep 'prosumenten met terugdraaiende teller') een uniform aanvullend capaciteitstarief, het 'prosumententarief'.

Omwille van de hierboven vernoemde nadelige effecten sturen verschillende recente studies en standpunten aan op het uitdoven of bijsturen van het principe van technische compensatie, bv. CEER in zijn position paper on renewable self-generation, een studie van TU Delft m.b.t. het Nederlandse systeem van salderen en een rapport van PWC in het kader van de lopende evaluatie van de salderingsregeling in Nederland. Ook in de recente voorstellen van de Europese Commissie in het zogeheten 'Clean Energy for all Europeans' Package wordt de actieve deelname van prosumenten in de energiemarkt beklemtoond en wordt mogelijk aangestuurd op een bijsturing/afschaffing van het

principe van compensatie, bv. Art. 15 i.v.m. actieve afnemers in het voorstel tot herziening van de Derde Elektriciteitsrichtlijn.

Verworven recht op compensatieregeling

De VREG maakt de volgende vragen en bezorgdheden over m.b.t. het in de conceptnota vermelde verworven recht op de technische compensatieregeling:

Op basis van de conceptnota is het de VREG niet duidelijk hoe het zogenaamde ‘verworven recht’ op de compensatieregeling verbonden aan de terugdraaiende teller in de praktijk zal omgezet worden.

Er bestaat geen verworven recht vanwege de elektriciteitsnetgebruikers op de voordelen die volgen uit de compensatieregeling zoals we die vandaag kennen. Wat vandaag de dag wel bestaat, als een bepaling in het ‘technisch’ reglement distributie elektriciteit (TRDE), is het recht op een meetinstallatie die toelaat dat de elektrische productie van de installatie die geïnjecteerd wordt op het elektriciteitsdistributienet, in rekening gebracht **kan** worden van de afname:

“Artikel V.2.4.2 §1 Voor productie-installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA moet op verzoek van de elektriciteitsdistributienetgebruiker en op kosten van de elektriciteitsdistributienetbeheerder de meetinstallatie op zo'n wijze aangepast worden, dat de elektrische productie van de installatie die geïnjecteerd wordt op het elektriciteitsdistributienet, in rekening gebracht kan worden van de afname, tussen twee meteropnames. Dit in rekening brengen gebeurt per tariefperiode en maximaal ten belope van de afname. Voor de bepaling van de vermelde vermogensgrens wordt geen rekening gehouden met een softwarematige beperking van het vermogen.”

Alle voordelen voor de prosumenten met een terugdraaiende teller die verbonden zijn aan deze technische compensatie zoals die nu bestaat, vinden hun oorzaak in deze bepaling in het TRDE maar zijn slechts gevolgen van de technische realiteit van een meetinstallatie die injectie in rekening brengt van de afname, tussen twee meteropnames. Dat is een uiterst belangrijke nuance. Er kan namelijk geen aanpassing van het TRDE doorgevoerd worden, om alle voordelen die nu verbonden zijn aan de terugdraaiende teller, expliciet te gaan toekennen aan deze prosumenten. Dit vindt zijn plaats niet in een ‘technisch’ reglement, en het zou een manifeste bevoegdheidsoverschrijding van diens toegewezen bevoegdheden inhouden vanwege de VREG, die de pen ter zake vasthoudt. Zelfs de componenten van de energiefactuur waarvoor de VREG exclusief bevoegd is (distributienettarieven), horen niet thuis in het TRDE, maar wel in de tariefmethodologie.

Is het de bedoeling van de Vlaamse regelgever dat gedurende de looptijd van dit ‘verworven recht op technische compensatie’, vanaf het moment dat een slimme meter wordt geplaatst bij de prosumant, de gescheiden afname- en injectiegegevens afkomstig uit de slimme meter door de databeheerder gecombineerd worden tot een gecompenseerd volume?

Zo ja, voor welke onderdelen van de factuur zal dit gecompenseerd volume als basis dienen? De VREG wijst er op, hierin bijgetreden door de Raad van State⁷, dat een belangrijk aantal componenten van de energiefactuur tot de bevoegdheid⁸ van andere instanties behoort:

- federale bijdrage (federale overheid en CREG),
- bijdrage op de energie (federale overheid en FOD financiën – administratie douane en accijnzen),
- distributienettarieven (VREG en CREG voor deel transmissie),

⁷ Advies RvS 56.282/3 van 28 mei 2014 over een ontwerp van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering ‘betreffende de promotie van groene elektriciteit en van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, 5.2, 6.3 en 17.

⁸ Toepassingsbevoegdheid en beleidsbevoegdheid

- BTW (federale overheid en FOD financiën – administratie BTW).

Het is bijgevolg niet mogelijk voor de Vlaamse regelgever om voor de hierboven vernoemde onderdelen van de factuur te garanderen dat de prosumant zal afgerekend worden op basis van een gecompenseerd volume. Zo kan de hoogte van de nettarieven niet worden vastgesteld door de Vlaamse regelgever omdat dit een manifeste schending zou uitmaken van de bevoegdheid van de VREG (en de CREG) inzake transmissie- en distributietarieven, ook als het de bedoeling is om op die manier de productie van hernieuwbare energiebronnen te stimuleren. Bovendien zou met de maatregel, indien deze op alle energiecomponenten betrekking zou hebben, geïnterfereerd worden met federale bevoegdheden op fiscaal vlak. De Vlaamse regelgever zou bijvoorbeeld de federale en zelfs de Europeesrechtelijke⁹ bevoegdheden inzake BTW betreden doordat de belastbare grondslag voor de heffing van deze belasting wordt gewijzigd, terwijl de gewesten ter zake geen enkele bevoegdheid bezitten. De compensatie heeft ook tot gevolg dat de begunstigden worden vrijgesteld van de federale bijdrage. Op die manier wordt opnieuw geïnterfereerd met de federale energiebevoegdheden. De gewesten mogen weliswaar steun verlenen aan de productie van groene elektriciteit, maar de bevoegdheidsverdelende regels impliceren dat ze die maatregel financieren uit hun eigen middelen en haar niet gedeeltelijk ten laste leggen van de federale overheid. Een begeleidende maatregel in het raam van decentrale productie kan slechts doorgang vinden in die mate dat hij de federale bevoegdheden onverlet laat.

Zo nee, en dit is voor de VREG de enige mogelijke piste omwille van de hierboven aangehaalde fundamentele bezwaren voor wat betreft de onontbeerlijke rechtsgrond maar ook omwille van redenen op bevoegdheidsrechtelijk en Europeesrechtelijk vlak, zullen de afname- en injectievolumes apart, dus niet-gecompenseerd, in de marktprocessen worden meegenomen en moet de prosumant via andere kanalen worden vergoed voor het gederfde financieel voordeel van de compensatieregeling verbonden aan de terugdraaiende teller. Deze 2de mogelijke wijze van implementatie heeft tot gunstig gevolg dat de nadelige effecten van compensatie (cf. supra) vermeden worden: de prosumant kan innovatievere energiecontracten sluiten met zijn elektriciteitsleverancier en kan een actievere rol in de energiemarkt spelen, hij krijgt prikkels om gelijktijdigheid van productie en verbruik te verhogen en zal bijgevolg meer geneigd zijn om gebruik te maken van nieuwe technologieën en diensten.

De VREG suggereert in wat volgt vrijblijvend een aantal maatregelen die de Vlaamse regelgever kan nemen die de financiële compensatie van de prosumanten kunnen bewerkstelligen na de uitrol van een slimme meter:

- Daar waar de regelgever meer politiekmaatschappelijke sturing nodig acht, geeft de werkwijze van een toeslag op de tarieven meer ruimte aan de beleidsmaker om tussen te komen, om de prosumanten financieel te stimuleren¹⁰;
- De decreetgever kan richtsnoeren opleggen aan de VREG¹¹, ingeval deze werkelijk “algemene beleidsrichtlijnen” zijn, d.i. zonder dat deze op gespannen voet komen te staan met de autonomie van de VREG bij het vaststellen van de tariefmethodologie en de goedkeuring van de tarieven¹². Een expliciet richtsnoer ter bevordering van hernieuwbare energiebronnen¹³,

⁹ HvJ 20 juni 2013, zaak C-219/12 *Finanzamt Freistadt Rohrbach Urfahr tegen Unabhängiger Finanzsenat Außenstelle Linz*.

¹⁰ Zie in dat verband ook het advies van de VREG van 5 mei 2015 (ADV-2015-05), pag. 2-3.

¹¹ Zie in dat verband Art. 4.1.32, §1 Energiedecreet.

¹² De Derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn (Art. 35(4), b), ii) resp. art. 39(4), b), ii)) en het Energiedecreet (Art. 3.1.1, § 4, tweede lid) voorzien erin dat de regulator bij het verrichten van de reguleringsstaken geen directe instructies mag verlangen of ontvangen van regeringen of andere publieke of particuliere entiteiten.

¹³ Voor zover redelijk implementeerbaar binnen de facturatieprocessen m.b.t. de distributietarieven.

ontbreekt tot op de dag van vandaag, en behoort dus tot de mogelijkheden¹⁴. Het is uiteraard de VREG zelf die, na consultatie, de tariefmethodologie zo vaststelt dat deze aan dit richtsnoer, net als aan alle andere richtsnoeren in het Energiedecreet, beantwoordt;

- De leverancier van de prosumant opleggen om de door de prosumant geïnjecteerde elektriciteit aan te kopen en dit aan een door de beleidsmaker te bepalen minimum elektriciteitsprijs, bijvoorbeeld deze die de prosumant betaalt voor de afname bij diezelfde leverancier;
- Het laten berekenen van de GSC/WKK-verplichting van leveranciers op basis van de netto-afname, en niet op basis van de dan beschikbare bruto-afname van de prosumanten;
- ...

Ten slotte geeft de VREG mee dat de uitrol van de slimme meters het bestaan van het prosumententarief de facto overbodig zal maken. De achterliggende berekeningsmethode van het prosumententarief is gebaseerd op een inschatting van de volledige, niet-gecompenseerde maar ook niet-gekende, energieafname van het distributienet door de prosumant. Zijn meetinstallatie met een teller die terugdraait laat de correcte meting van de bruto-afname niet toe. Indien er een slimme meter is, zal die raming niet meer nodig zijn want de echte bruto-afname is dan gekend.

2.8. Kosten/financiering

Keuzes voor i.p.v. door distributienetbeheerders

De VREG verwelkomt de aandacht in de conceptnota voor de kosten van de distributienetbeheerders voor de uitrol van de slimme meter. De kosten van de distributienetbeheerder liggen immers aan de basis van de distributienettarieven die de distributienetgebruikers betalen. De distributienetbeheerders werken binnen het financiële kader van de tariefmethodologie. De tariefmethodologie 2017-2020 geeft een inkomstenplafond voor de endogene kosten aan elke distributienetbeheerder na benchmarking, wat de werkmaatschappijen stimuleert tot het zoeken naar de meest optimale technisch-economische oplossingen. De conceptnota m.b.t. de digitale meter geeft soms al een vrij concrete invulling van de operationele werking van de distributienetbeheerders, waarbij bepaalde keuzes voor toestellen en protocollen worden voorgesteld. De nota voorziet ook een afbouw van personeelscapaciteit bij de netbeheerders. In het algemeen zou een zekere terughoudendheid aan de dag moeten gelegd worden voor wat betreft de operationele werking van de netbeheerders. Het is belangrijk dat zij de voorstellen van investeringsbeslissingen vanuit hun kennis en ervaring kunnen ondersteunen en verder ontwikkelen.

De VREG stelt vast dat de conceptnota aandringt op een standaardisering en samenwerking tussen de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen op het vlak van de slimme meter en de bijhorende meetsystemen. Het is mogelijk dat door samen te werken de netbeheerders betere voorwaarden zouden kunnen bekomen bij leveranciers, wat op korte termijn kan leiden tot lagere kosten en lagere tarieven voor de klanten. De VREG merkt op dat een verregaande samenwerking op lange termijn ook een maatschappelijke risico in zich draagt. Door samen af te spreken om dezelfde kosten te maken, schakelen de netbeheerders de onderlinge competitie uit die in de huidige tariefmethodologie was voorzien. Het wordt dan een grotere uitdaging voor de VREG om er voor te

¹⁴ Art. 4.1.32, § 1, 17° Energiedecreet stelt dat de tarieven een realistische weergave zijn van de kostenvoordelen die kunnen voortvloeien uit de aansluiting op en het gebruik van het distributienet door installaties die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen en gedistribueerde opwekking. Hier worden echter de voordelen beoogd die bijvoorbeeld kunnen voortvloeien uit het directe gebruik van het laagspanningsnet.

zorgen dat zij samen, a.h.w. optredend als enige monopolist in Vlaanderen, kostenefficiënt blijven werken.

Kosten vs. investeringen

De VREG merkt op dat in de conceptnota regelmatig sprake is van kosten zonder dat het duidelijk is over welke kosten het gaat (bv. par. 3g). De netto kosten van een distributienetbeheerder zijn relevant voor de bepaling van hoogte van de distributienettarieven, die deze kosten redelijkerwijze weerspiegelen. De conceptnota lijkt er ten onrechte van uit te gaan dat de installatie van een nieuwe slimme meter onmiddellijk een kost is. De plaatsing van een nieuw netactief is nog geen kost op zich. Het is een investering door de distributienetbeheerder (actief aan aanschaffingswaarde), waarbij hij eventuele indirecte kosten onder de vorm van een algemeen overheadkostenpercentage mee zal activeren. Pas daarna volgen de kosten onder de vorm van afschrijvingen, samen met de kapitaalkosten. Andere kosten zijn de operationele kosten zoals personeel voor onderhoud en interventies. De uitdienstname van een nog niet volledig afgeschreven oude Ferrarimeter die wordt vervangen door een slimme meter, is ook een (meestal beperkte) kost, die de distributienetbeheerder eventueel kan beperken door het zoeken naar een verdere nuttige aanwending.

Instructies m.b.t. de niet-periodieke distributienettarieven

De conceptnota gaat enkele malen in op de vraag welke distributienetgebruiker welke kosten zou moeten dragen bij de plaatsing van een slimme meter, verplicht of op eigen aanvraag (par. 3g). De VREG vraagt om deze bepalingen, die behoren tot de tariefmethodologie, achterwege te laten. Indien een aanpassing van de tariefmethodologie aangewezen is, zal de VREG hierover publiek consulteren na voorafgaand overleg met de distributienetbeheerders. De consultatie kan dan een voorstel bevatten m.b.t. de niet-periodieke distributienettarieven voor de plaatsing van slimme meters. De conceptnota zou niet de indruk mogen wekken dat op dit vlak instructies gegeven kunnen worden aan de regulator.

‘Dynamische’ capaciteitstarieven?

De conceptnota stelt in par. 3a dat dynamische capaciteitstarieven zullen kunnen geïmplementeerd worden omdat via de slimme meter het aansluitvermogen op afstand kan ingesteld worden. De VREG oordeelt dat het, gratis of tegen beperkte kostprijs, aanpassen van het aansluitvermogen louter op aanvraag van de klant zou moeten beperkt worden tot maximaal 1 x per kalenderjaar, wegens een belangenconflict tussen distributienetgebruiker en distributienetbeheerder. Zonder de begrenzing van het aanpassen zou een distributienetgebruiker alleen maar een hogere capaciteit (met hogere tarieven) vragen voor de periode waarvoor hij weet dat hij daar een behoefte aan heeft. Op alle andere momenten zal die distributienetgebruiker opteren voor de lage capaciteit (want laagste tarief). De investeringen in de netactiva gebeuren echter op (zeer) lange termijn. De distributienetbeheerder moet kunnen rekenen op een redelijk stabiele inkomstenstroom vanuit de distributienettarieven. De VREG vindt daarom de term ‘dynamische’ tarieven, welke een opening lijkt te maken voor opportunistisch gedrag, ongelukkig.

De VREG geeft nog mee dat een studie lopende is voor de hervorming van de tariefstructuur. In de mate dat er beleidsbeslissingen genomen of in voorbereiding zijn over de slimme meter, zal hier ten gepaste tijde op ingespeeld worden.

2.9. Databeheerder

Door slimme netten en slimme meters zal een grotere hoeveelheid data beschikbaar zijn en de waarde van de data zal ook sterk toenemen. Hierdoor kunnen innovatieve diensten en producten worden ontwikkeld. Er zal dan ook een toenemende vraag ontstaan om deze gegevens te delen.

Deze gedetailleerde gegevens zijn immers voor **diverse stakeholders** (leveranciers, regulatoren, distributienetbeheerders, derde partijen,...) relevant en dit voor verschillende doeleinden: voor commerciële activiteiten, voor het garanderen van de operationele veiligheid en de betrouwbaarheid van het net en voor efficiënte netwerkplanning.

Daarnaast kunnen de data ook een belangrijke rol spelen in **customer empowerment**. Hoe transparanter de meetgegevens zijn, hoe meer empowered de afnemer zal zijn om zijn energiebehoefte beter te beheren: het regelen van zijn consumptie of productie, het veranderen van leverancier en ook het beslissen om data over te maken aan derde partijen.

Dit alles vereist een goed werkend datamodel. Anders gezegd: de voordelen van slimme netten en slimme meters zijn in grote mate afhankelijk van correct datamanagement.

Het spreekt voor zich dat het delen van data moet gebeuren met oog voor gegevensbeveiliging en gegevensbescherming.

De conceptnota stelt dat aan de distributienetbeheerders de taak zal worden opgelegd om een databeheerder op te richten en dat die databeheerder een neutrale gereguleerde partij met rechtspersoonlijkheid moet zijn die moet optreden als trusted third party (hierna "TTP").

Vooreerst wil de VREG opmerken dat de sterkte, maar ook de zwakte van een systeem zoals voorgesteld in de conceptnota, waarbij de distributienetbeheerders een databeheerder moeten oprichten, bepaald wordt door de invulling die de concepten "databeheerder" en "trusted third party" krijgen op basis van de regelgeving. Het zijn immers begrippen die niet worden gedefinieerd in de privacyregelgeving en de vraag rijst ook op welke manier die begrippen kunnen worden ingevuld met het oog op het te bereiken doel.

Het **doel** dat volgens de VREG voor ogen gehouden moet worden is dat, ongeacht de gekozen constructie, het regelgevend kader **voldoende transparantie** biedt (bv. duidelijk maken wie verwerker en/of verantwoordelijke voor de verwerking is) en **één centraal beleid** creëert inzake **gegevensbescherming, dataveiligheid, toegangsmodaliteiten**,... In dit verband lijkt het aangewezen om de databeheerder niet alleen te laten instaan voor data uit de slimme meters, maar voor het databeheer met betrekking tot alle meters. Dit laat ook beter toe een centraal beleid inzake het beheer van data op te zetten. Algemeen vraagt de VREG te verduidelijken wie moet toezien dat de regels inzake databeheer in de energiemarkt of ruimer de privacyregelgeving correct worden nageleefd en wat in dit verband concreet van de VREG wordt verwacht.

Bedenkingen bij de vooropgestelde constructie: nieuwe marktpartij als databeheerder

In de conceptnota wordt de oprichting door de distributienetbeheerders van een aparte partij/vennootschap voorgesteld die de rol van databeheerder op zich moet nemen.

Dit is een complexe constructie met op het eerste zicht verregaande implicaties. De conceptnota lijkt immers te suggereren dat de databeheerder geen taken in naam en voor rekening van de distributienetbeheerders zal vervullen, zoals de werkmaatschappijen, maar een eigen takenpakket zal hebben. Het zou met andere woorden gaan om **een nieuwe speler op de energiemarkt**. Dit betekent dat deze speler ook apart zou moeten worden gereguleerd. De databeheerder heeft een **eigen takenpakket**, moet aan (nog te bepalen) eigen **voorwaarden** voldoen en er zou in principe dan ook een eigen **tarifair kader** voor deze partij gecreëerd moeten worden.

▪ *Voorwaarden*

De conceptnota zou verder moeten worden uitgewerkt wat betreft de voorwaarden waaraan de databeheerder als nieuwe partij op de energiemarkt, bij en na oprichting door de distributienetbeheerders, moet voldoen.

Zo wordt met betrekking tot het aandeelhouderschap na oprichting niets bepaald. Het lijkt ons nochtans belangrijk dat deze aparte vennootschap, en dus het beheer van de data, na oprichting niet in handen komt van private spelers of al dan niet private buitenlandse spelers. Voorwaarden met betrekking tot de raad van bestuur (leden, beslissingsstructuur) zouden ook moeten worden gespecificeerd.

Gelet op de risico's inzake dataveiligheid en privacy moet voldoende aandacht worden besteed aan de vertrouwelijkheids- en non-discriminatieverplichtingen van de databeheerder. Dit is bijvoorbeeld krachtens het Energiedecreet opgelegd aan de netbeheerder en diens werkmaatschappij, maar geldt uiteraard niet automatisch voor een nieuwe, derde partij.

Het Energiedecreet bepaalt ook de voorwaarden waaraan de distributienetbeheerders moeten voldoen m.b.t. technische, organisatorische en financiële capaciteit, professionele betrouwbaarheid en beheersmatige en juridische onafhankelijkheid. Ook met betrekking tot deze eisen zou moeten uitgemaakt worden of, en in welke mate, deze moeten worden bepaald voor de databeheerder.

Het is mogelijk dat de databeheerder voor bepaalde van zijn taken een beroep zal doen op derden. Gelet op de risico's inzake gegevensbescherming en dataveiligheid zijn hieromtrent voorwaarden wenselijk; dit kan men zien als beheersmatige onafhankelijkheidsvoorwaarden. Deze voorwaarden moeten duidelijk maken welke taken de databeheerder mag uitbesteden, en onder welke voorwaarden. Het is immers absoluut te vermijden dat bepaalde taken worden uitgevoerd door leveranciers, producenten, aggregatoren,.. etc. Eventueel zou ook expliciet kunnen worden opgenomen dat de databeheerder via de overeenkomst met de derde (verwerker) ook moet garanderen dat deze derden de vertrouwelijkheid van persoonlijke en commerciële gegevens moeten eerbiedigen.

Verder moet het toezicht op de databeheerder geregeld worden. Het lijkt aangewezen dat de databeheerder onder toezicht van de VREG zou staan. Dit betekent dat zou moeten worden voorzien in een concrete procedure voor aanwijzing en opvolging van de databeheerder.

Daarnaast moet ook de financiële regulering van de databeheerder georganiseerd worden.

Qua regelgeving zou voor die databeheerder bijgevolg een zeer duidelijk, omvangrijk en strikt afgebakend kader moeten worden gecreëerd met responsabilisering voor kostenbeheersing en klantentevredenheid. De regulator zou ook de (transparante, niet-discriminerende) prijzen moeten bepalen voor de door de databeheerder geleverde dienstverlening.

Daarenboven wordt hiermee een marktpartij met een monopolie gecreëerd. Het is algemeen geweten dat monopolies in principe niet gewenst zijn omdat ze worden geassocieerd met inefficiënties en te hoge prijzen, en de nood aan sterke regulering (indien het monopolie onvermijdelijk is).

De nota lijkt zich niet uit te spreken over het feit of de databeheerder (als vennootschap die de distributienetbeheerders moeten oprichten) naast databeheer nog andere activiteiten zal mogen uitoefenen. Zo wordt er enkel gesteld dat de databeheerder geen activiteiten mag ondernemen inzake het aanbieden van commerciële energiediensten of het optreden als aggregator, maar blijft de vraag of andere, niet-commerciële activiteiten toegelaten zijn. Concreet stelt VREG zich de vraag of de databeheerder ook taken van de distributienetbeheerders zal mogen uitoefenen, m.a.w. of de distributienetbeheerders (of de werkmaatschappijen) een beroep mogen doen op de databeheerder voor het uitoefenen van bepaalde van zijn activiteiten. In dat geval zou de vennootschap die de rol van databeheerder opneemt een vehikel zijn waarin de distributienetbeheerders (of hun werkmaatschappijen) samenwerken.

Als de vennootschap voor zijn taken beroep zou mogen doen op de distributienetbeheerders (werkmaatschappijen) zou dit betekenen dat een complexe constructie wordt opgezet voor de databeheerder, waarbij taken uit het takenpakket van de distributienetbeheerder worden gelicht die dan uiteindelijk toch door distributienetbeheerder worden uitgeoefend. Daarenboven zou bijkomend een strikte regulering noodzakelijk zijn om de neutraliteit/onafhankelijkheid van de databeheerder ten aanzien van de netbeheerder te kunnen garanderen.

Uit dit alles blijkt dat het concept waarbij een nieuwe partij in de energiemarkt wordt geïntroduceerd, op te richten door de distributienetbeheerders, een omvangrijke en complexe regulering van de databeheerder vereist. De VREG is niet overtuigd dat deze constructie de meest optimale manier is om het beoogde doel te bereiken: een efficiënt, transparant en non-discriminatoire datamanagementmodel, met garanties voor privacy van gegevens.

Volgens de VREG is dit doel eveneens te bereiken door de taak van het databeheer toe te wijzen aan de distributienetbeheerders, die hiertoe weliswaar verplicht worden samen te werken. Dit komt neer op het bepalen van een soort samenwerkingsplicht tussen de in het Vlaams gewest opererende distributienetbeheerders, maar waarbij de taken inzake databeheer juridisch toekomen aan de distributienetbeheerder. Eventueel kan bekeken worden of de wijze waarop de distributienetbeheerders moeten samenwerken verder wordt gespecificeerd bv. verplicht beroep op een derde, zoals een werkmaatschappij. Men kan dan nog steeds spreken van een databeheerder, maar dit is dan één van de rollen van de distributienetbeheerder, die ook andere rollen heeft. Als men het in dit concept dan over de 'databeheerder' heeft, gaat het om de 'distributienetbeheerder in zijn rol van databeheerder'.

Taken databeheerder

In wat volgt, gaat de VREG dieper in op het takenpakket van de databeheerder.

De conceptnota stelt dat de databeheerder *onder andere* verantwoordelijk is voor de uitlezing, validatie, versleutelen, het beheer van de data en die samenbrengt op een platform (centraal marktsysteem, waarbij hij ervoor zorgt dat alle partijen (DNB, leverancier, aggregator,...) op een zeer flexibele manier evenwaardige toegang hebben tot dezelfde gevalideerde gegevens, mits ze hiervoor het mandaat van de gebruiker hebben of een recht verankerd in de regelgeving. Verder, zo stelt de nota, moet de databeheerder een privacybeschermende rol opnemen, is hij verantwoordelijk voor de periodieke opmaak van een privacy impact assessment en moet hij waken over de conformiteit met de nieuwe Europese privacy verordening.

Vooreerst wil de VREG opmerken dat de conceptnota enerzijds de slimme *meteroperator* verantwoordelijk maakt voor de uitlezing van nieuw geplaatste slimme meters en anderzijds wat verder vermeldt dat de *databeheerder* de data uit de slimme meter moet uitlezen. De VREG vermoedt dat enkel de slimme meteroperator toegang heeft tot de poort waarlangs de gegevens worden uitgelezen. Het is noodzakelijk dat de taak om data uit te lezen slechts aan één instantie wordt toegewezen. Wanneer de taak bij de databeheerder wordt gelegd zal deze vermoedelijk beroep doen op de slimme meteroperator voor het uitoefenen van deze taak. Zoals hoger al aangehaald, is de VREG van mening dat de databeheerder ook verantwoordelijk zou moeten zijn voor het beheer van de data met betrekking tot de huidige meters. Dit zou dan ook de gegevens omvatten die op vandaag via de leverancier bij de distributienetbeheerder terecht komt naar aanleiding van bepaalde marktprocessen.

Dit betekent concreet dat de databeheerder zou bepalen welke gegevens uit de slimme meters zullen worden uitgelezen en aan wie welke data wordt verstrekt gelet op het wettelijk kader of contractuele afspraken. De databeheerder zou dan verantwoordelijk moeten zijn voor de hele ketting, van het uitlezen/aflezen tot het beheren en het uiteindelijk verstrekken van data. De VREG is dan ook van mening dat de databeheerder zou moeten worden aangeduid als verantwoordelijke van de verwerking. Hij moet verantwoordelijk zijn voor het beheren, verwerken, valideren, bewaren van de gegevens, moet de data integriteit en privacy garanderen en instaan voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid van die gegevens. Aangezien het op vandaag de distributienetbeheerder is die verantwoordelijk is voor het beheer van alle data afkomstig van klassieke meters, moet het takenpakket zoals omschreven in art. 4.1.6 worden aangepast, waarbij bepaalde taken geheel of gedeeltelijk naar de databeheerder moeten worden overgeheveld.

De vraag stelt zich evenwel of de databeheerder verantwoordelijk moet zijn voor het beheer van *alle* gegevens. Het lijkt de VREG namelijk mogelijk om de data in te delen in drie categorieën:

- Relatieve gegeven: gegeven gelinkt aan de marktpartijen met als doel de identificatie van personen en de identificatie van hun onderlinge relaties;
- Technisch gegeven: gegeven gelinkt aan de aansluiting dat de technische status, technische karakteristieken of de aanwezigheid van bepaalde inrichtingen omvat;
- Meetgegeven: een gegeven dat verkregen wordt door of gebaseerd is op een telling of meting door middel van een meetinrichting.

De databeheerder zou in ieder geval verantwoordelijk moeten zijn voor het beheer van de meetgegevens¹⁵ en de relationele gegevens die dienen ter identificatie van de netgebruiker en zijn

¹⁵ Bv. indexen en meterstanden per elementaire periode, actief/reactief vermogen, druk op afnamepunt, actieve vermogenspiek en maand van optreden, actieve energie, productie, consumptie, afname en injectie, gebruiksduur, gebruiksprofielen (verbruiks- en lastprofielen, afnameprofielen SLP/RLP, productieprofielen SPP, injectieprofielen), spanningsgegevens, gebruikstypes, standaardverbruiken, eventregistratie en alarmen, residu, klimaatcorrectiefactoren en

contract binnen de energiemarkt¹⁶. Partijen (incl. distributienetbeheerder) die deze data nodig hebben om hun wettelijke taken te vervullen of die zich beroepen op een mandaat van de afnemer voor het gebruik van deze data, zouden dan via de databeheerder moeten gaan.

Het lijkt de VREG echter niet aangewezen om de databeheerder ook verantwoordelijk te stellen voor technische gegevens die de distributienetbeheerder nodig heeft voor het beheer van zijn netten, de aansluitingen en de meters. Ook bepaalde relationele gegevens, met name die gegevens van de afnemer die nodig zijn in het kader van de levering door de netbeheerder als sociale leverancier en in het kader van de aansluitingsrelatie met de distributienetbeheerder (aansluitingscontract, offerte etc.) zouden beter in het beheer van de distributienetbeheerder blijven. Als de distributienetbeheerder deze gegevens blijft beheren dan moet hij ook instaan voor de nauwkeurigheid en de waarachtigheid ervan.

Naast het uitlezen en beheren van de data, zou de databeheerder conform de nota de nodige data beschikbaar moeten stellen ten behoeve van de *leveringsmarkt, netbeheer (o.a. operationele veiligheid) en het aanbieden van energiediensten door een derde mits expliciete en geïnformeerde toestemming van de afnemer*. Gelet op wat hierboven werd beschreven met betrekking tot submeters (zie §2.6), is het echter ook noodzakelijk om te bepalen dat de databeheerder in bepaalde gevallen submeetgegevens uitleest, valideert en ter beschikking stelt aan de daartoe gemandateerde marktpartijen. Specifiek moet de databeheerder de meters dan uitlezen *ten behoeve van de gereguleerde processen in het kader van het faciliteren van flexibiliteit met een energieoverdracht*. Zo moet de databeheerder onder meer meetgegevens en andere gegevens aan de gemandateerde marktpartijen aanleveren en samenwerken met de partijen die door de bevoegde federale instanties werden belast met valorisatie van de flexibiliteit die een energieoverdracht met zich meebrengt.

Daarnaast moet het ook mogelijk zijn dat gegevens ter beschikking gesteld worden aan de afnemer zelf, aan onderzoeksinstellingen voor wetenschappelijk onderzoek, aan de regulator etc. In tegenstelling tot wat de conceptnota lijkt te suggereren, is het wenselijk dat dit niet noodzakelijk geautomatiseerd via het federaal clearing house (Atrias) moet verlopen.

Zoals hoger reeds aangehaald zou het regelgevend kader duidelijk moeten bepalen welke overige taken de databeheerder mag en moet uitvoeren. Het lijkt de VREG noodzakelijk dat de databeheerder geen activiteiten mag ondernemen inzake het aanbieden van commerciële energie- of andere diensten of mag optreden als 'dienstverlener van flexibiliteit'.¹⁷ Daarnaast zou het verbod ook ruimer moeten gaan dan commerciële energiediensten. Wat commerciële diensten betreft, denkt de VREG aan zaken zoals data-analyse voor geïnteresseerde bedrijven zoals bijvoorbeeld Google, consulting opdrachten,... Die diensten kunnen op zich niets te maken hebben met energiediensten en toch commerciële activiteiten zijn. Ten slotte, stelt de VREG zich de vraag of de

andere parameters voor settlement, GOL (gas online), facturatieindexen en facturatieverbruiken, informatieve indexen en informatieve verbruiken, ExV waarden, historische verbruiken

¹⁶ Bv. naam, adres (facturatie- en leveringsadres), contactgegevens, wettelijke classificaties met daarbij beschermd of niet-beschermd netgebruiker, NACE code, ondernemingsnummer, residentieel en niet residentieel, btw code, rijksregisternummer, Net- en markttarief, toegangsvermogen en toegangscapaciteit met daarbij status van het contract, begin- en einddatum, leegstand, dienstencatalogus en naam van de gekozen dienst en de primaire dienstcomponent, GLN DNB/Toegangshouder/Derde Partij/FSP/Leverancier, Evenwichtsverantwoordelijke/Vervoernetgebruiker, Meetregime, gekozen toegangspuntconfiguratie (informatiefrequentie, facturatiefrequentie, meetregime, ...), status toegangspunt, tariefcode, tijdsafhankelijk tarief, verloop en historiek van veranderingen op een toegangspunt (structuring)

¹⁷ Voor meer duiding bij het begrip 'dienstverlener van flexibiliteit' verwijzen we naar het Advies 2016-01 van 15 februari 2015 met betrekking tot een kader voor flexibiliteit op het MS-/HS- elektriciteitsdistributienet en plaatselijk vervoernet van elektriciteit (<http://www.vreg.be/nl/document/adv-2016-01>), p40 en p17.

keuze voor het oprichten van een aparte neutrale entiteit als databeheerder impliceert dat deze vennootschap enkel taken in het kader van databeheer (verzamelen, verwerken, beheren, verstrekken) zou mogen uitoefenen en dus geen andere (ook niet commerciële) diensten mag uitoefenen.

Verder lijkt het de VREG ook aangewezen dat de databeheerder de taak krijgt om centraal de gegevensuitwisseling in de vrijgemaakte energiemarkt op een onafhankelijke en transparante manier te monitoren.

Ten slotte zou het regelgevend kader ook moeten bepalen dat de databeheerder als verantwoordelijke voor de verwerking van de gegevens in zijn beheer het aanspreekpunt wordt voor de afnemer om zijn recht op toegang, aanpassing en verbetering van persoonsgegevens te kunnen uitoefenen. Eventueel kan ook worden ingeschreven hoe de afnemer die rechten kan uitoefenen.

De VREG wil in dit advies ook ingaan op wat de conceptnota bepaalt met betrekking tot de activiteiten van de distributienetbeheerders. Zo mag de netbeheerder conform de conceptnota *de door databeheerder gecollecteerde data niet gebruiken voor commerciële doeleinden in het kader van energie-efficiëntie of andere energiediensten*. Daar wordt aan toegevoegd: *“In dat kader zou onder art. 4.1.8 van het Energiedecreet een limitatieve lijst moet worden opgenomen van activiteiten die de netbeheerder en zijn werkmaatschappij wel nog kunnen ondernemen.”*

Artikel 4.1.8 van het Energiedecreet bepaalt het principiële verbod op productie, en de limitatieve uitzonderingen daarop. (daarnaast geldt ook een principiële verbod op levering, dat in het Energiebesluit wordt beschreven). Art. 4.1.18/1 van het Energiedecreet bepaalt het principiële verbod op aanbieder van commerciële energiediensten of optreden als aggregator, en de limitatieve uitzonderingen daarop.

De VREG deelt het standpunt, verwoord in de conceptnota, in de zin dat nagedacht moet worden welke activiteiten de netbeheerder en zijn werkmaatschappij kunnen ondernemen. Dit kan al dan niet een limitatieve lijst zijn.

De VREG deed zelf al eerder een voorzet hiertoe, en verwijst naar het voorstel tot aanpassing van art. 4.1.8 en 4.1.8/1 van het Energiedecreet in het advies m.b.t. flexibiliteit¹⁸ meer bepaald:

- de netbeheerder of zijn werkmaatschappij zou geen commerciële diensten mogen aanbieden, ook niet t.a.v. zijn aandeelhouders/vennoten. De enige uitzondering op het verbod zouden activiteiten in het kader van zijn openbare dienstverplichtingen mogen zijn
- de netbeheerder of zijn werkmaatschappij zou geen activiteiten mogen ondernemen inzake het aanbieden van commerciële energiediensten of het optreden als dienstverlener van flexibiliteit of het optreden als aggregator van commerciële flexibiliteit¹⁹.

Naast het verbod op productie en levering van elektriciteit of gas (tenzij in het kader van een openbaredienstverplichting = ODV), zou eigenlijk een algemeen verbod moeten worden ingevoerd tot het ontplooiën van activiteiten die een belemmering kunnen vormen voor de vraag naar en de levering van energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, of die de ontwikkeling van de markt voor dergelijke diensten of maatregelen in de weg staan, waaronder markt afscherming of misbruik van machtspositie. Uiteraard is elke activiteit uitgeoefend, of maatregel genomen door een netbeheerder in het kader van een ODV wél toegestaan (zelfs

¹⁸ Cf. supra Advies 2016-01, p 40 en p17.

¹⁹ Cf. supra Advies 2016-01, p17.

verplicht), maar het volgt normaal gezien uit de aard van een ODV dat het om een activiteit gaat die anders niet wordt aangeboden door de markt, dus het is de evidentie zelf dat een ODV geen belemmering vormt voor de markt, zoniet schort wat aan de creatie, of het voortbestaan, van de ODV.

Het invoeren van het algemeen verbod op ontplooiën van activiteiten zoals hiervoor beschreven houdt eigenlijk een omzetting in van artikel 18/3 van de Richtlijn Energie-efficiëntie 2012/27, dat klinkt als volgt:

“De lidstaten zorgen ervoor dat energiedistributeurs, distributiesysteembeheerders en detailhandelaars in energie zich onthouden van activiteiten die een belemmering kunnen vormen voor de vraag naar en de levering van energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, of die de ontwikkeling van de markt voor dergelijke diensten of maatregelen in de weg staan, waaronder marktafsluiting of misbruik van machtspositie.”

Teneinde één en ander concreter te maken zou ervoor kunnen geopteerd worden om specifiekere taken te bepalen die de distributienetbeheerder mag uitvoeren (limitatieve opsomming) dan wel het verbod op activiteiten zoals beschreven in art. 18/3 van de Richtlijn Energie-efficiëntie wat te concretiseren.

2.10. Datastromen

Met de komst van de slimme meter zal er een andere manier van uitlezing zijn en zullen meer gegevens (ook bv. technische signalen, vermogen, spanningskwaliteit,...) en meer gedetailleerde gegevens beschikbaar zijn. Daarnaast zal ook het soort data, de granulariteit en de uitleesfrequentie verschillen naargelang het proces waarvoor de gegevens nodig zijn en in sommige gevallen de keuze van de afnemer. Zo zal de minimale frequentie van uitlezing van de slimme meter dagelijks zijn en de maximale frequentie jaarlijks. De hoogste granulariteit van de gegevens die uit de slimme meter kunnen worden gelezen voor elektriciteit zijn kwartiergegevens en voor gas urengegevens (geaggregeerd per ToU). De laagste granulariteit is 1 waarde per ToU.

Het gaat hier quasi steeds om persoonsgegevens, aangezien deze gegevens - op zich misschien niet persoonsgebonden - rechtstreeks of onrechtstreeks kunnen gelinkt worden met een unieke identificatie (EAN of meternummer). Het regelgevend kader moet ervoor zorgen dat enerzijds de afnemers voldoende worden beschermd en anderzijds dat de voordelen van slimme meters kunnen worden gerealiseerd.

Ongeacht wie de data gebruikt, de gegevens dienen steeds te worden verwerkt conform de beginselen van de privacyregelgeving (o.a. finaliteits-, proportionaliteits-, transparantiebeginsel, garanderen van dataveiligheid, recht op toegang en verbetering, ...) en mogen de rechten van de afnemer niet uit het oog worden verloren. Zoals hierboven aangegeven mag de databeheerder de data die hij beheert niet gebruiken voor commerciële doeleinden en moet het voor de afnemer duidelijk zijn welke gegevens (kunnen) worden gebruikt voor welke finaliteit.

Conform met wat in de conceptnota werd bepaald, proberen we in wat volgt aan te geven aan welke partijen voor welke doeleinden de databeheerder gegevens zou moeten verstrekken. Daarnaast kan er ook data worden verstrekt via de gebruikerspoort.

Data nodig voor taken van de distributienetbeheerder

Voor het uitvoeren van zijn taken heeft de distributienetbeheerder nood aan bepaalde technische, relationele en meetgegevens. De databeheerder zou bijgevolg de distributienetbeheerder toegang moeten geven tot de nodige gegevens die onder zijn beheer zitten. Zo zullen bijvoorbeeld meetgegevens nodig zijn in het kader van het beheer, het onderhoud en de ontwikkeling van het net (netbeheerdoeleinden), maar ook om de taken als sociale leverancier te kunnen uitoefenen.

Hoewel de distributienetbeheerder voor bepaalde taken²⁰ nood zal hebben aan kwartierwaarden, moeten standaard zoveel mogelijk geaggregeerde (in tijd en/of per EAN) en geanonimiseerde data gebruikt worden voor netbeheerdoeleinden. Voor de uitoefening van zijn taken zou de distributienetbeheerder de mogelijkheid moeten hebben om dagelijks over de meetgegevens uit de slimme meter te beschikken. De VREG is van mening dat de distributienetbeheer niet systematisch alle meetgegevens (kwartier- en uurwaarden) van alle meters mag ontvangen, maar dat hij de mogelijkheid moet hebben deze data te raadplegen zonder toestemming van de netgebruiker voor taken waarvoor dergelijke detailgegevens nodig zijn.

Verder moet er op regelmatige tijdstippen communicatie zijn tussen de meter en de back end systemen bv. om te controleren of de meter nog bereikbaar is, voor software update etc.

Data nodig voor de markt

Databeheerder zal ook data moeten verstrekken aan commerciële partijen. Het overmaken van data aan de toegangshouder of andere derde partijen kan enkel mits specifieke toestemming van de afnemer. Er moet met andere woorden een contract afgesloten zijn tussen de toegangshouder (leveringscontract)/derde partij en de afnemer op basis waarvan de databeheerder die specifieke gegevens mag overmaken aan die partij.

▪ *Toegangshouder*

Zoals gezegd, moet de toegangshouder over een mandaat van de afnemer beschikken om bepaalde gegevens te mogen ontvangen. Aangezien hij de afnemer moet kunnen factureren en informeren zal hij hiervoor over de nodige meetgegevens moeten beschikken. Daarnaast heeft de toegangshouder ook gegevens nodig met het oog op het settlementproces.

Zoals hoger al werd aangehaald zal een afnemer met een slimme meter in de toekomst een keuze kunnen maken met betrekking tot de granulariteit van de gegevens die worden gecommuniceerd naar de markt. Op die manier krijgt hij grip op het gebruik van zijn data voor commerciële doeleinden. Binnen de markt werden twee vooraf gedefinieerde granulariteitsniveaus afgesproken, met name meetregime 1 en 3. Zo zal de afnemer kunnen kiezen voor 'meetregime 1', de laagste granulariteit, waarbij 1 waarde per ToU aan de toegangshouder zal worden gecommuniceerd. Dit is tevens de standaardkeuze en houdt een minimaal gebruik van zijn data binnen de commerciële markt in. Een keuze voor 'meetregime 3' betekent dat voor elektriciteit zijn kwartiergegevens en voor gas urengegevens (geaggregeerd per ToU) aan de toegangshouder zal worden gecommuniceerd. Afnemers moeten een vrije en geïnformeerde keuze kunnen maken voor meetregime 3. Op basis van een dergelijk mandaat van de afnemer krijgt de leverancier immers toegang tot meer gedetailleerde

²⁰ De VREG denkt hierbij aan fraudedetectie, klachten, facturatie klanten van uitzonderingsleverancier en sociale leverancier, specifieke netanalyses,...

verbruiksgegevens. De keuze voor een meetregime staat los van de frequentie waarmee gegevens aan de markt worden overgemaakt, maar bepaalt dus het niveau van aggregatie.

Zoals hoger aangehaald heeft de toegangshouder nood aan gegevens om zijn afnemer te kunnen **factureren**. Op vandaag bepaalt art. 3.2.18 van het energiebesluit dat de leverancier zijn afnemers minstens jaarlijks een afrekeningsfactuur moet bezorgen. Deze bepaling verplicht m.a.w. geen hogere frequentie dan jaarlijks, maar indien een afnemer die beschikt over een slimme meter er voor kiest om vaker gefactureerd te worden, kan hij hiertoe wel steeds een contract afsluiten met zijn leverancier.²¹ Dit betekent dat een afnemer met een slimme meter die jaarlijks wordt gefactureerd en kiest voor meetregime 1 zich in een gelijkaardige situatie zal bevinden als een afnemer met een klassieke meter waarbij de meterstand conform de regelgeving ook slechts eenmaal per jaar wordt opgenomen met het oog op facturatie. Verder heeft de leverancier ook ad hoc gegevens nodig, met name wanneer facturatie volgt op bepaalde marktprocessen die zich voordoen bv. leverancierswissel, verhuis, move out,...

Naast facturatie vormen de meetgegevens ook een belangrijke input voor het **settlementproces**. Voor het settlementproces moeten bijvoorbeeld de nodige geaggregeerde data worden aangeleverd opdat de leverancier en zijn evenwichtsverantwoordelijke in staat zijn om het evenwicht te garanderen. Zo zal de databeheerder in de toekomst onder andere per afnemer kwartierwaarden, maandelijks in geaggregeerde vorm (maandvolumes) overmaken aan de toegangshouder. Voor de afnemers die gekozen hebben voor meetregime 3 zullen de werkelijke kwartier/uurwaarden worden gebruikt. Voor de andere afnemers worden verbruiken gehanteerd die geschat zijn (op basis van RLP/SLP profiel).

De energie-efficiëntierichtlijn²² bepaalt ook dat een afnemer recht heeft op **factureringsinformatie**, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen afnemers met een klassieke meter en afnemers met een slimme meter. Het geven van factureringsinformatie door de leverancier werd al in eerdere adviezen behandeld.²³ De verplichting tot het verstrekken van factureringsinformatie voor afnemers met een klassieke meter werd al ingeschreven in art. 3.2.18 van het energiebesluit. De omzetting voor afnemers met een slimme meter moet nog gebeuren. Wat de frequentie van de factureringsinformatie voor afnemers met slimme meters betreft, heeft de Europese Commissie bij de richtsnoeren van het 3e Energiepakket²⁴ aangegeven dat een afnemer met een slimme meter minimaal op maandelijks basis geïnformeerd moet worden over zijn verbruik. Dit betekent dat de meter maandelijks wordt uitgelezen, dat de verbruiken aan de leverancier worden overgemaakt en dat de leverancier factureringsinformatie aan zijn afnemers bezorgt.

Verder heeft de leverancier op bepaalde momenten ook nood aan verbruiksdata om de afnemer te kunnen **informer over zijn verbruik**. Zo moet de leverancier de afnemer via de afrekening

²¹ De VREG verwijst in dit verband naar zijn standpunt zoals geformuleerd in het Advies 2013-09 van 29 oktober 2013 met betrekking tot de omzetting in de Vlaamse regelgeving van de Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG en een voorstel voor een wettelijk kader voor slimme meters (<http://www.vreg.be/sites/default/files/adviezen/adv-2013-9.pdf>)

²³ Advies 2015-03 van 8 april 2015 met betrekking tot een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft het plaatsen van slimme meters (http://www.vreg.be/sites/default/files/document/adv-2015-03_ontwerp_van_besluit_uitrol_slimme_meters.pdf) en Advies 2015-02 van 2 april 2015 met betrekking tot factureringsinformatie bij klassieke meters

²⁴ Interpretative note on directive 2009/72/ec concerning common rules for the internal market in electricity and directive 2009/73/ec concerning common rules for the internal market in natural gas (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_retail_markets.pdf), p. 8

informereren over zijn historisch verbruik van de laatste drie jaar²⁵. Wat afnemers met een slimme meter betreft, moet het - conform de energie-efficiëntierichtlijn - voor een afnemer ook mogelijk zijn om via de meterinterface of het internet inzage te krijgen in zijn verbruiksgegevens per tariefperiode voor elke dag, week, maand en jaar en dit voor een periode van 24 maanden of sinds de start van het leveringscontract, als dit korter is.²⁶ Deze bepaling werd nog niet omgezet in de Vlaamse regelgeving. De VREG verwijst in dit verband naar zijn standpunt in het advies 2013-9 en 2015-3.²⁷

Belangrijk is dat de afnemer duidelijk wordt geïnformeerd voor welk specifiek doel welke data zal worden gebruikt. De leverancier moet de afnemer o.a. informeren omtrent de soorten gegevens die worden verwerkt, de precieze doeleinden van de verwerking en de mogelijkheid om - bij keuze voor meetregime 3 - ten allen tijde de gegevenstoestemming definitief of tijdelijk in te trekken.

Ten slotte, is het noodzakelijk dat de granulariteit of de uitleesfrequentie van deze data niet noodzakelijkerwijs dezelfde zijn als deze gebruikt voor netbeheerdoeleinden. Ook wanneer een afnemer meetregime 1 heeft gekozen voor het gebruik van zijn data in de commerciële markt, kan het gebruik van kwartiergegevens (zoveel mogelijk geaggregeerd) immers noodzakelijk zijn voor het uitoefenen van bepaalde wettelijk verankerde taken van de distributienetbeheerder. Omgekeerd, kan de distributienetbeheerder voor bepaalde taken slechts nood hebben aan meetgegevens met een lage granulariteit, terwijl een afnemer zijn leverancier een mandaat gaf om over kwartierwaarden te beschikken.

- *Aanbieden van energiediensten door een derde*

Conform de energie-efficiëntierichtlijn²⁸ moet niet alleen de afnemer toegang hebben tot zijn data, maar moet het mogelijk zijn om data te delen met derde partijen die namens de eindafnemer optreden. De deelname aan de energiemarkt mag dus niet beperkt blijven tot de klassieke partijen (producenten, leveranciers en netbeheerders) maar nieuwe partijen (zoals aanbieders van energiediensten, waaronder aggregatoren) moeten ook toegang krijgen tot deze markt.

Dit betekent dat de databeheerder, als een afnemer er voor kiest om beroep te doen op een derde partij, ervoor moet zorgen dat deze partij op een niet-discriminerende manier toegang krijgt tot de verbruiksgegevens. De afnemer moet hiervoor wel uitdrukkelijk zijn toestemming geven en het moet duidelijk zijn dat hij zijn toestemming op elk moment kan intrekken. Onder toestemming wordt verstaan de vrije, specifieke en op informatie berustende wilsuiting.

Momenteel worden datadiensten geleverd door de distributienetbeheerder via mandatenbeheer op basis van papieren mandaten/contracten. Aangezien de vraag naar data in de toekomst zal toenemen en de manuele verwerking van mandaten onvermijdelijk een aantal problemen met zich meebrengt, werken de distributienetbeheerders momenteel aan marktprocessen (MIG TPDA of Message Implementation Guide Third Party Data Access) die het mogelijk moeten maken om op een geautomatiseerde manier, via het CMS, data ter beschikking te stellen aan gecertificeerde partijen. De bedoeling is dat de dataverstrekking zoveel mogelijk wordt afgestemd op de berichtenuitwisseling zoals die tussen de huidige marktpartijen bestaat. Gelet op de conceptnota zou het in de toekomst de partij zijn die wordt opgericht als databeheerder die zal instaan voor het verstrekken van de data aan derde partijen.

²⁵ artikelen 6.4.23 en 6.4.25 van het Energiebesluit van 19 november 2010

²⁶ artikel 10 energie-efficiëntierichtlijn (2012/27/EU)

²⁷ Cf. supra Advies 2013-09 en Advies 2015-03

²⁸ artikel 9.2 van de energie-efficiëntierichtlijn (2012/27/EU)

Gelet op de veelheid aan waardevolle data die op die manier kunnen circuleren, lijkt het de VREG aangewezen om een aantal aspecten in de regelgeving op te nemen om zo de potentiële risico's die hiermee gepaard gaan te reduceren.

Vooreerst lijkt het de VREG absoluut noodzakelijk dat de databeheerder een degelijk controle/audit systeem opzet om misbruiken te vermijden en als ze zich toch voordoen te kunnen detecteren. Er moet immers vermeden worden dat een derde partij die geen mandaat (meer) heeft voor een bepaalde periode of voor die specifieke data, deze data wel (nog) kan uitlezen. Het regelgevend kader moet het mogelijk maken dat partijen die inbreuken plegen gesanctioneerd kunnen worden.

De conceptnota stelt terecht dat afnemers hun expliciete en geïnformeerde toestemming moeten geven. Door te werken met gestandaardiseerde mandaten of clausules kan worden vastgelegd over welke informatie de afnemer minimaal moet beschikken opdat hij zijn geïnformeerde toestemming zou kunnen geven.

Aangezien het mogelijk zal zijn dat een afnemer toestemming geeft aan verschillende partijen om zijn data te ontvangen, kan verder ook geopteerd worden om mandaten standaard een beperkte looptijd toe te kennen. Zo wordt vermeden dat een afnemer na verloop van tijd uit het oog verliest welke partijen hij gemandateerd heeft. Wanneer een mandaat verloopt, zal de derde partij de afnemer immers opnieuw moeten contacteren met de vraag het mandaat te verlengen.

Ten slotte, lijkt het de VREG ook noodzakelijk om in te zetten op informatie en transparantie naar de afnemer toe. In dit verband zijn we dan ook sterke voorstander van een platform/portaal waarop de afnemer kan inloggen en duidelijk kan zien welke partij op welke tijdstippen welke gegevens over hem uitleest. Een bijkomende manier om misbruiken sneller aan het licht te doen komen is de afnemer actief te informeren (bv. via een standaard bericht) bij het starten en beëindigen van datastromen.

- *Flexibiliteit*

De databeheerder zal flexibiliteit faciliteren onder meer door het aanleveren van meetgegevens en andere gegevens aan de (toekomstige) gemandateerde marktpartijen zoals de dienstverlener van flexibiliteit. Daarnaast zal hij ook moeten samenwerken met de partijen die door de bevoegde federale instanties belast werden met valorisatie van de flexibiliteit die een energieoverdracht met zich meebrengt. Op deze datastromen zullen we dieper in gaan in het advies over databeheer bij flexibiliteit op het distributienet.

Data nodig voor andere doeleinden

Ten slotte, moet het zoals hoger aangehaald, ook mogelijk zijn dat de databeheerder gegevens ter beschikking stelt de afnemer zelf, aan onderzoekinstellingen voor wetenschappelijk onderzoek, aan de regulator etc.

Gebruikerspoort (P1-poort) van de meter

Naast de mogelijkheid van de afnemer om gegevens via de databeheerder (op een geautomatiseerde en gestructureerde manier of manueel via papieren mandaten) ter beschikking te stellen aan derden, is het wenselijk dat de afnemer of een gemandateerde derde partij de gegevens ook rechtstreeks via de gebruikerspoort van de meter kan uitlezen.

Om de gegevens maximaal te beveiligen zou de gebruikerspoort standaard gesloten moeten zijn. Op die manier is er geen risico dat er ongewild/ongevraagd gegevens uit de meter worden gelezen. Wanneer de afnemer de gebruikerspoort wil openzetten, zal hij zich moeten richten tot de databeheerder. De VREG is van mening dat de databeheerder de gebruikerspoort slechts mag openzetten na schriftelijk verzoek van de afnemer of een daartoe gemandateerde derde. Het lijkt ook aangewezen dat de afnemer, eens de poort werd opengezet, hiervan bericht krijgt. De afnemer moet ook de mogelijkheid hebben om de gebruikerspoort op ieder moment terug te laten sluiten.

In appartementsgebouwen met een gemeenschappelijke meterruimte zullen ook individuele meters en individuele gebruikerspoorten zijn. In dat geval is er een zeker risico. Namelijk dat een geactiveerde gebruikerspoort (standaard staat ze uit maar op vraag van klant of mits mandaat ze worden opengezet) wordt ingeplugd door een andere bewoner. Zo kan een andere gebruiker, maar wel door een fysieke actie en door middel van inbreuk, toch nog over de data van iemand anders beschikken.

3. Conclusie

De VREG verwelkomt het initiatief van de Vlaamse Regering om over te gaan tot een uitrol van slimme meters. Via dit advies wil de VREG echter een aantal bedenkingen meegeven waar men bij het opmaken van de regelgeving rekening mee zou moeten houden. Zo is het wenselijk om de architectuur van de slimme meter en het slimme meetsysteem te verduidelijken en adviseert de VREG de ondersteuning van een aantal extra functionaliteiten. In het hoofdstuk rond submetering wijst de VREG op een aantal inconsequenties in de conceptnota, de nood aan het stellen van technische eisen aan submeters gebruikt voor flexibiliteit en wordt een specifieke categorie van submeters besproken, de “energiemarkt faciliterende submeter”. Verder in het advies wijst de VREG op een aantal knelpunten in verband met het voorgestelde traject inzake de compensatieregeling die belemmeren dat prosumenten zich in de markt integreren. Ten slotte erkent de VREG de nood om een degelijk en onafhankelijk datamanagementmodel op te zetten, maar wil hij wijzen op de complexiteit van de voorgestelde constructie en wordt een aantal bedenkingen over de concrete invulling ervan weergegeven. Ten slotte werd een aantal mogelijke datastromen toegelicht en wijst de VREG op het belang voor partijen om rekening te houden met de beginselen van de privacyregelgeving.